

*Bomärken från Störåsen

Ga:1	Per W	Olof Wäxberg	Israël Anders	A	Andersson	Ha:1
la:1	Anders ≠	Persson	Stor Henrik	X	Andersson	K:1
L:1	Hol Anders Z	Andersson dä Lasses Lars Ols Anders	F	Andersson	Ma:1	
Gb:1	Gabriel h	Gabrielsson dä	Henrik	¥	Henriksson	K:2 ⁴
Gb:2 ¹	Per h	Gabrielsson	Sven	+	Olsson	Mb:1
Gb:2 ³	Olof †	Gabrielsson	Nils	&	Ljung	lb:1
Gb:2 ⁴	Gabriel D	Gabrielsson dy	Hol Anders	A	Andersson dy	L:2 ¹

Israël Anders Anderssons bomärke förekommer även upp och nervänt och liknar då Per Olof Wäxbergs. Förklaringen till detta torde vara att Israël Anders stod på "fel" sida av bordet då han ritade det.

Bokstavs- och sifferanteckning över bomärke hänvisar till släkttabell.

FÖLLINGE HEMBYGDSFÖRENINGENS
SKRIFTSERIE DEL VII

Störåsen

Inför 150-årsminnet

av

Per Tejbo

ÖSTERSUND 1977
BERNDTSSONS TRYCKERI

Förord

Per Tejbo, född 1905 i Lit, avlade skogsmästarexamen i Klotten 1932 och har varit anställd vid Skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län tills han 1971 avgick med pension.

Hembygden och dess historia har alltid starkt fängslat Tejbo. Så har han t.ex. under en lång följd av år medverkat med intressanta artiklar och uppsatser i Litsboken, för vilken han sedan 1973 är redaktör.

Föllinge hembygdsförenings skriftkommitté gläder sig åt att till läsaren kunna förmedla vad Per Tejbo letat fram ur arkivens gömmor. Utgåvan röjer en driven arkivforskare och skribent. Kanhända somliga finner denna del i skriftserien svårtillgänglig — författaren belyser sin framställning med många citat ur handlingar och dokument. Men den som gör sig mödan att tränga in i dokumenten och söka utrona vad de har att berätta om en gången tid får rikt utbyte. Det är vår förhoppning att texterna ska locka till fortsatt studium av Föllingebyggdens historia.

Skriftkommittén framför ett varmt tack till Per Tejbo, som utan anspråk på ersättning ställt detta material om Störåsen till allas vårt förfogande. Till de personer på Störåsen, som genom ekonomiska bidrag underlättat denna utgåvas tryckning framföres också ett varmt tack.

Föllinge Hembygdsförening

Skriftkommittén

Störåsen inför 150-årsminnet

Allmänt

Med föreliggande sammanställning vill nedtecknaren hylla minnet av nybyggarna och deras familjer, vars levnadsförhållanden vi i dag knappast kan ana. I de hävder som finns kan vi utläsa endast en del av deras slit och umbäranden. Men allt detta gav dem dock en viss värdighet och stolthet som ingen kunde ta ifrån dem. Tyvärr blir skildringen av deras liv inte så fullständig som man kunde ha önskat. Detta i anledning av bl a knapphändig kyrkobokföring de första åren av deras verksamhet. På grund av de s k frihetsåren från skatt var de tämligen ointressanta ur skattesynpunkt och saknas i husförhörböckerna de första 25 åren. Endast dop, vigslar och dödsfall antecknades i andra kyrkböcker.

I sin ofullständighet omfattar emellertid sammanställningen en allmän del samt en del som beskriver de sex nybyggarna vart och ett för sig fram till skattläggningen 1859 i ett någorlunda kontinuerligt sammanhang. Kontinuiteten brister dock från nämnda årtal och fram till nutid, beroende på bl a tidsbrist. Uppstyckningen av de sex nybyggarna/hemmanen började då nytt folk kom och då barnen växte till och bildade egna familjer. Nya stugor byggdes upp och fastigheter bildades genom sämjodelning innan de regelrätta hemmansklyvningarna verkställdes omkring sekelskiftet. De sex hemmanen hade då uppstyckats till 21 stycken, förutom en del icke mantalsatta lägenheter. Antal ägare ökade alltså från sex till 21. En skarpt stigande trend, som Störåsen ingalunda var ensam om. Tvärt om, det var rätt vanligt även i andra byar. Och hemmansklyvningarna pågick i oförminskad fart till 1928, då en ny lag, som förbjöd hemmansklyvning, tillkom. Men i Störåsen har under senare år den omtalade trenden böjts neråt. Antal ägare till mantalssatta fastigheter är nu nämligen 15. Även om, som redan nämnts, inte alla ägareskiftet kan skildras för den här tiden, har det ansetts lämpligt att nämna ägarna vid hemmansklyvningarna samt de nuvarande ägarna.

Men innan vi går vidare kan det kanske vara av ett visst intresse att läsa

Hur 100-årsminnet firades den 10 juli 1927

Ur referat i Östersunds-Posten måndagen den 11 juli 1927: "Lik-som Nyby i Lit firade också byn Störåsen i Föllinge 100-årsminnet av byns tillblivelse [...], som säkerligen samlat närmare tusentalet deltagare [...]. Det var också ett jämnt tåg av bilar, cyklande, hästskjutsar och gående på den gamla byvägen upp till Störåsen under dagens lopp. Vid entrén till festområdet voro resta lövade portar, där hälsningen "Välkommen" redan på långt håll lyste en till mötes, och vid skolhuset, där festen hölls, var för talarna anordnad en lövad plattform, över vilken å skolhusväggen var anordnad en dekoration av blågula flaggor samt årtalen 1827—1927. [...]

Gårdarna lära också dess bättre, åtminstone som regel, vara fria bondgårdar, till en del ännu i händerna på ättlingar av det dalfolk som här först odlade och bröt bygd. [...]

Festen inleddes med några korta andakts- och minnesord av komminister O. Brandelius [...]. Han avtäckte därefter en å platsen rest sten, som byns befolkning av minnesgodhet rest till fädernas ära och eftervärldens minne. Stenen, en hög skifferplatta å cementsockel, är försedd med följande inskription: [...]. O.P.S. 81 år 9 mån. d. 5/4 1922. Den sista anteckningen innefattar initialerna och åldern på den numera bortgångne hembygdsintresserade Olof Pålsson i Gåxsjö, som tagit initiativet till stenens tillkomst samt 1922 ristade den samma.

Efter det en psalm sjungits lämnade en av byamännen, hemmansägaren Karl Jönsson, en del i sägnen bevarade uppgifter från byns tillkomst och de först inflyttade bybornas liv. [...]

Staten ville gärna få överlämna området till bebyggelse, och dåvarande landshövdingen, själv bördig från Dalarna, hade sagt att han skulle ta hit folk som kunde äta barkbröd. [...] Och bark fingo de äta i både bröd och gröt. [...] Enligt uppgift hade de också att finna sig i åtskillig oginhet från grannarnas sida. Utkomsten var nog knapp i det längsta, och ett hemman räknades ej så högt i värde i äldre tider. Belysande för förhållandena i detta avseende var en i traditionen bevarad uppgift om hurusom vid något tillfälle ett hemman i Störåsen, nu A. Olssons hemman, lämnats som mellangift vid

100-årsfesten 1927. Kommminister Brandelius i talarstolen.

hästbyte. [...] De nyinflyttade kolonisterna fingo givetvis under första tiden kampera i det fria, i någon bristfällig koja eller dylikt under det de hunno uppföra nödortfuga hus. Om Stor Henrik berättas att han fick sin ladugård färdig till inflyttning till första adventsöndagen. [...] Nu inflyttade både folk och få i ladugården och hade sin bostrad där. En ladugård på denna tid var dock ej så proper, fönster exempelvis saknades alldeles.

Folkskalden-småbrukaren Anders Larsson-Kilian framträdde därefter, hälsad av en hjärtlig upplåd och föredrog en för tillfället skri-ven vacker prolog. Musik utfördes av ett stråkkapell från Föllinge och sång utfördes av Störåsens sångkör.

Redaktör Anders Pers, Västerås, själv till börden dalkarl, framträdde därefter och höll högtidstalet. Talaren började med en erinran om den märkliga känsla för samhörigheten som genom tiderna varit utmärkande för Israels barn, en känsla som även i försöksring-er gjort att de känt sambandet starkt med den stam de tillhöra. [...]

Efter det redaktör Pers slutat sitt med uppmärksamhet åhörda föredrag följde rast för servering, varefter följde musik m m. En del av publiken började också bege sig av fram på eftermiddagen. Större

parten av folket, åtminstone ungdomen blev dock kvar förmodligen i akt och mening att få tillfälle till en svängom fram på kvällskräken, som en avslutning på det nu tilländalupna seklet eller som en inledning till det nya, vilket man vill.”

Efter detta tidningscitат fortsätter sammanställningen med att tala om då Störåsens by ingick i en stor ödemark benämnd

Gåxsjö avradsländ

Avradsländet tillhörde Hammerdals socken (Gåxsjö blev egen socken 1893) och var några år före 1827 delat i Gåxsjö Norra Avradsländ (fördelades sedermera mellan byarna Kakuåsen, Lomåsen och Nyland) och Gåxsjö Södra Avradsländ (fördelades sedermera mellan byarna Störåsen och Klumpen).

Nybyggerna utstakas och fördelas på Gåxsjö södra avradsländ

Åren 1825 och 1826 utstakades 10 nybyggen på Gåxsjö södra avradsländ, varav 4 tillföll Störåsen och 6 Småmyrklumpen (förkortat Klumpen). Varje nybygge betecknades med s k Littera, alltså bokstav, från A till K och med uteslutning av J. Förrättningsman vid detta arbete var kommissionslantmätaren Cedergren. Till fördelning av nybyggerna, vilket skedde året därefter, förordnades lantmätaren J W Jonsson, och förrättningshandlingen från detta arbete börjar sålunda.*)

”År 1827 den 25 Juni företog sig under teknad Kommissions Lantmätare, biträdd av Bonden Olof Nilsson i Håxås att enligt behörighet förordnande och efter förut å kartan verkställd fördelning, förrätta Nybyggesutstakning å Gåxsjö Södra Avradsländ, beläget i Jämtlands län och Hammerdals socken, 3 $\frac{1}{4}$ dels mil från Hammerdals kyrka, 2 mil från Föllinge marknadsplats samt 10 $\frac{1}{4}$ dels mil från Östersunds stad. Lägenheten är avmätt och beskriven åren 1825 och 26 av Herr Kommissions Lantmätaren Cedergren, och gränsar i Norr till Ottsjö bys ägor, i Öster till Gåxsjö by, i Söder till Raftsjöhögens Nybygge och i Väster till åtskilliga avradslägenheter inom Föllinge socken; varande Rågångarna omkring Landet över allt ostridiga, utom mot Ottsjö bys ägor, där tvisten beror på Vållovlige Av-

*) För att underlätta läsningen har gammalstavningen moderniserats (dock bibehålles stor bokstav).

vittrings Rättens yttrande vid skeende Avvittring inom Föllinge socken. Dock som tvisten är av sådan beskaffenhet att den icke kan hindra, att större delen av Avradsländet indelas i Nybyggen, så har härstädes 10 st Nybyggeslotter blivit utstakade om vardera $\frac{1}{4}$ dels mantals storlek, samt Ränta, frihetsår och kronotionde förslagsvis bestämd, allt i enlighet med Kungl. Afvittrings Stadgan för Jämtland av den 8 Dec. 1820, Kungl. Brevet av den 14 Juni 1826 samt den för orten antagna Skattläggnings Metod, som nedanstående Karlte Beskrifvning utvisar.”

Sedan följer fullständig ägobeskrivning för varje nybyggarlott samt namn på nybyggaren — om sådan fanns. Endast 5 av de utstakade 10 nybyggarlotterna var upptagna. Varje lott erhöill ett ”Littera”, en bokstavsbeteckning alltså. Nedanstående citat utesluter ägobeskrivningen.

”*Litt A:* Å denne Nybyggeslott har Dalkarlen Christoffer Christofferson sig nedsatt och arbete börjat — ägorne äro i 2:ne skiften utdelade [...].

Litt B: Å denne Nybyggeslott har ännu icke någon sig nedsatt. Ägorne äro i 2:ne skiften fördelade [...].

Litt C: Å denne nybyggeslott har icke ännu någon Nybyggare sig nedsatt. Ägorne äro i 2:ne skiften fördelade [...].

Litt D: Denne lott har likaledes vid delningen tillfallit 2:ne skiften, och har ägorne icke ännu av någon Nybyggare blivit emottagen [...].

Litt E: Denne nybyggeslott, som tillfallit ägor på 2:ne ställen, har fältjägaren Jonas Vigg sig nedsatt och arbete börjat [...].

Litt F: Å ägorne till denne lott, som i ett skifte blivit utdelat, önskar fältjägaren Hans Ång att sig få nedsätta [...].

Litt G: Å ägorne till denne lott, som utgör 2:ne skiften, har Dalkarlen Pehr Våxberg sig nedsatt [...].

Litt H: Å denne Nybyggeslott har Dalkarlen Anders Andersson sig nedsatt — ägorne äro i 2:ne skiften fördelade [...].

Litt I: Denne Nybyggeslott har för närvarande ingen äbo — ägorne äro utdelade i 2:ne skiften [...].

Litt K: Denne Nybyggeslott har icke ännu någo näbo — Ägorne dertill äro utdelade i ett skifte [...].

Som hvardera af den nu uppräknade Nybyggeslotterna erhållit 75 Tunmland till högsta godheten uppskattad jord, så följer deraf, att de, enligt föreskriften i Kongl. Brevet af den 14 juni 1826, hvar för sig böra svara mot $\frac{1}{4}$ dels Gärdemantal med 2 Riksdaler 24 skilling Banco i grundränta, följande fördelad

Landskild	—	Riksdaler	32	Skilling	$8\frac{1}{2}$	Runstycke
Silverskatt	1		10		$\frac{1}{2}$	
Skjutsferdpenningar	—		29		3	
Summa	2		24		—	

Frihetsår för Nybyggens uppodlande och iståndsättande föreslås till Tjugofem; Dock att, enligt 9 § Kongl. Afvittringsstadgan, sedan $\frac{3}{4}$ delar av frihetsåren tilländagått, halfva Råntan under de återstående åren till Kongl. Maj:t och Kronan bör utgöra Kronotionden på hvarje Nybyggeslott, kan, i anseende till ett sidlänt och med myrar och träsk omgifvit Åkerläge der avkastningen i jemna år ej synes blifva öfver 4:de å 5:e kornet, skäligen ej upptagas till högre belopp än sju kappar, eller 27 kappar på fullt mantal beräknat.

Sålunda förrättat betygar
På Embetets Vagnar
J W Jonsson”

Sedermåra utökades nybyggena med Littera L och M, alltså till 12 stycken.

Sex av nybyggena, A, B, C, D, E, och F, tilldelades Klumpen, öfveriga, G, H, I, K, L, och M, Störåsen. På 1825—1826 års karta (se karta 1 öfver Störåsen) har dessa sex nybyggarskiften inritats, äfven stugplats på fem av dem. Enligt ägobeskrivningarna var det bofast folk på Littera G och H, Per Wåxberg respektive Israel Anders Andersson, varför man sätter frågetecken för de andra tre stugorna, fäbod- eller slätterstugor?

De områden som sålunda uppläts åt nybyggarna var Konungens (statens) s k avradsland, vilka till stor del nyttjades av bönderna mot avrad (arrendeavgift) som fäbod- och slätterland. Det var därför rätt naturligt att inte nybyggarna från det hållet hälsades välkomna.

Karta öfver

Störåsen

Karta 1

(utdrag af karta öfver Sälgsjöbjörn Honorafnadsbond
beläget uti Femtlands län och Hemmedals socken
till afvittrings bevisande upprättad år 1825 och 1826
af J. Cedergren)

Tvårt om, de betraktades som inkräktare. Detta rent allmänt sagt. För nybyggarna på Störåsen förekom kanske inte så påtagliga störningar.

Men vad som däremot kan sägas vara gällande för samtliga nybyggare var att de ur skattesynpunkt var ointressanta. Detta på grund av att de hade sk frihetsår från skatt. Det enda de betalade i den vägen var "indelta räntan". Detta gjorde att de, som redan nämnts uteslöts från husförhör de första 25 åren.

Störåsen från Hammerdals till Föllinge socken

Men kyrkogång fordrades av nybyggarna. En skyldighet som inte fullgjordes utan svårigheter, eftersom vägen till kyrkan i Hammerdal var både lång och svårframkomlig. Det var därför naturligt att de tröttnade på förhållandena och begärde överflyttning till Föllinge. Följande skrivelse skickades in till K.B. (alltså Kunglig Befallningshavande):

"Till Konungens Befallningshavande över Jämtlands län!

Hos Konungens befallningshavande våga vi i största ödmjukhet anhålla, vi undertecknade Dalkarlar i Hammerdals socken, boende nybyggare i Störåsen på Södra Gäxsjö Avradsländ, att vi kunde bli va hörande till Föllinge Pastorat, för den avlägsenhet som vi äro stadde ifrån Hammerdals kyrka nämligen 3 $\frac{3}{4}$ mil och större delen av denna väg mycket besvärlig; i dess ställe till Föllinge Kyrkan är mindre besvärlig och endast knappt 1 $\frac{1}{2}$ mil, — vilket vi allerdärnäst hos Konungens Befallningshavande våga i största ödmjukhet anhålla, att få underligga och tillhöra till Föllinge Kyrkan, åtminstone i kyrkogång och delning — vilket vi i största ödmjukhet avvaktar ett höggunstigt uttalande. Hammerdal och Störåsen den 2 juni 1828.

På annodan

C J Lagerstedt	Hendrik (bom) Andersson
Anders (bom) Andersson	Hol Anders (bom) Andersson
Per (bom) Olof Wåxberg	Lasses Anders (bom) Andersson
Anders (bom) Persson	Boende i Störåsen."

Skrivelsen inkom till K.B. den 6 juli 1828 som remitterade den till Avvittringsrätten med följande text:

"Överlämnas till Vällovliga Avvittringsrättens åtgärd. Östersund å Landskontoret den 10 juli 1828. M von Törne."

"Då det i betraktande av det olika avståndet, för Störåsens nybyggare måste vara bekvämligare och lämpligare att tillhöra Föllinge än Hammerdals socken, anser jag denna ansökning vara billig — samt, i följe därav, böra bifallas. Ås den 17 april 1836. J. P. Lindh."

Den tidens papperkvarnar malde tydligen mycket sakta. Som synes av det ovan citerade remitterade landshövdingen von Törne skrivelsen den 10 juli 1828, men inte förrän 8 år efter detta datum kom sig vederbörande myndighet för att behandla frågan. Man tycker att det positiva svaret borde ha getts tidigare. Men hur gick det sedan då? I första hand var det prästerna som ordnade bättre förhållanden beträffande kyrkgången. Detta framgår av anteckningar i ett prästbetyg den 13 oktober 1838, utfärdat för Hol Anders Andersson d y: "Anmärkning: Störåsen hör till Hammerdal, men dess åboar njuta kyrkorätt i Föllinge igenom en överenskomelse emellan kontraktsprost Jon Ångman och pastor Carl Ax. Rothoff." Detta var alltså en muntlig överenskommelse prästerna emellan, men den 19 mars 1845 var det officiella datum då Störåsen överfördes från Hammerdals till Föllinge socken, enligt Kungl. kommerskollegiets Utslag.

Inrymningsbrev

Nybyggarnas lagfartsbevis utfärdades av K. B. och kallades *Inrymningsbrev*. Beträffande de först utfärdade då nybyggarna var nyetablerade var sakinnehållet likalydande för samtliga, men varierande, då ett nybygge bytte ägare, och förhållandet sås avvek från utgångspunkten.

När ett nybygge övergick till annan ägare, skulle förstås den nye ägaren söka Inrymningsbrev, vilket skedde med följande pappersrutin:

Ansökan ställdes till K. B. med följande bilagor:

- 1) Avskrift av den föregående ägarens Inrymningsbrev.
- 2) Köpeavhandling.
- 3) Borgensförbindelse.
- 4) Frejde- och åldersbetyg.

Vid bifall utskrevs från K. B. s k *Utslag*, vilket omtalar att "Landshövdingeämbetet prövar skäligt" antaga sökanden till åbo, men att av -och tillträdessyn skall förrättas genom kronofogdens försorg, varefter Inrymningsbrev, med däruti stadgade odlings- och byggnadsskyldigheter, utfärdas för den nytillträdande nybyggaren. Med intyg om att detta kungjorts i berörda församlingars kyrkor, insändes ansökan nummer två, varefter det utlovade Inrymningsbrevet var att vänta.

Två slag av Inrymningsbrev kan alltså särskiljas, dels det som utfärdades för den som började nybygget, pionjären, dels det som utfärdades för den som övertog det, andrahandsnybyggaren. Följande två Inrymningsbrev exemplifierar detta.

Ett Inrymningsbrev för en av pionjärerna i Störåsen: "Konungens Befallningshavande över Jämtlands län Utslag uppå ansökning av Dalmannen Lars Ols Andersson å Gåxsjö Södra Avradsland i Hamnerdals socken få anlägga nybygge, meddelat Östersund å Landskontoret den 10 juli 1827.

Vad målet innehåller har blivit i öfvervägande tagit och alldestund Avvittringsrätten förklarar att det Gåxsjö Södra Avradsland är för Kungliga Majjt och Kronan disponibelt och nu är utav vederbörande lantmätare uti lämpliga nybyggen om $\frac{1}{4}$ mantal vardera fördelat; Alltså och då sökanden vid akten fogat ej allenast vederhäftig borgen för lägenhetens hävd samt kronoutsyldernas ordentliga utgörande, utan även behörigt prästtattest om sin frejdy prövar Konungens Befallningshavande rättvist bifalla, det må bemälda Lars Ols Andersson varda antagen till Åbo å det av dessa nybyggen, som å kartan under Littera M finnes antecknat, kommande skatt och frihetsår för denna lägenhet att sedermera bestämmas; Dock kommer den indelta räntan under frihetsåren av de å detta avradsland antagna nybyggare att gemensamt utgöras. År och dag som förr skrivet står. M von Törne/CB Weltzén."

Ett Inrymningsbrev för en andrahandsnybyggare: "Kungl. Mat:ts Befallningshavande över Jämtlands län gör vederligt, att som, genom Konungens Befallningshavandens laga kraft vunne utslag den 24 juli 1832 fältjägaren Nils Ljung blivit antagen till åbo å Anders Perssons innehavda Krononybygge Litt I å Gåxsjö Södra Avradsland i Hamnerdals socken om $1\frac{1}{2}$ tunnlands projekterad skatt, och den därå förordnade av- och tillträdessyn av

kronolänsmannen i Tingslaget biträdd av nämndemännen Per Larsson i Sikås och Sven Jönsson i Åsen är vorden förrättad den 5 juni innevarande år 1833. Alltså prövar Konungens Befallningshavande skäligt det må Nils Ljung förenämnda Krononybygge tillträda och begagna med de villkor och förmåner författningarna stadgar, åliggande Nils Ljung att jämte åbyggnadens samt gamla åkerns och ångens vidmakthållande å nybygget verkställa de odlingar och förbättringar synemännen föreslagit; över fullgörandet varav kronobetjäningen i orten bör hava noga tillsyn, och av sådan anledning jämlikt 27 kap. 1 § Byggninga Balken, därstädes vart tredje år anställa undersökning till utrönande av arbetets fortgång samt noga beskrivning därå till Kungl. Befallningshavande ingiva, ävensom dessemellan, i fall efterlåtenhet skulle förmärkas. Östersund i Landskontoret den 12 november 1833.

Efter Nädigaste Förordnande
Axel Adlersparre/F W Jonsson"

Samtliga 12 inrymningsbrev gällande Gåxsjö Södra Avradslands första nybyggare dateras den 10 juli 1827. Detta framgår av en förteckning från Landskontoret år 1858, där förutom namnen på de första nybyggarna även efterträdnarnas namn och resolutionsdatum (datum för inrymningsbrev) anges:

- A Dalkarlen Christoffer Christofferson — Per Ericsson 12/5 1834.
- B Eric Johansson från Raftsjöhöjden.
- C Eric Persson från Solberg — Hemming Jonsson 3/12 1833.
- D Dalkarlen Anders Larsson — Per Larsson från Fyrås 5/10 1827.
- E Fältjägare Jonas Wigg.
- F Fältjägare Hans Ång.
- G Dalkarlen Per Wåxberg — Dalkarlen Gabriel Gabrielsson 14/7 1831 — Olof Gabrielsson 19/8 1858.
- H Dalkarlen Israel Anders Andersson.
- I Dalkarlen Anders Persson — Nils Ljung 9/5 1832 (köpebrev) — Olof Jönsson 9/2 1837 (köpebrev) — Pål Jönsson 1/5 1847 (köpebrev).
- K Dalkarlen Stor Henrik Andersson.
- L Dalkarlen Hol Anders Andersson — Anders Andersson 3/10 1839.
- M Dalkarlen Lars Ols Anders Andersson — Sven Olofsson 3/3 1835.

Skattefrågor

Den 6 juli 1835 anholder dåvarande nybyggare om sänkning av skatten och insänder till K. B. en skrivelse som klart och tydligt anger hur de själva bedömer avradslandet:

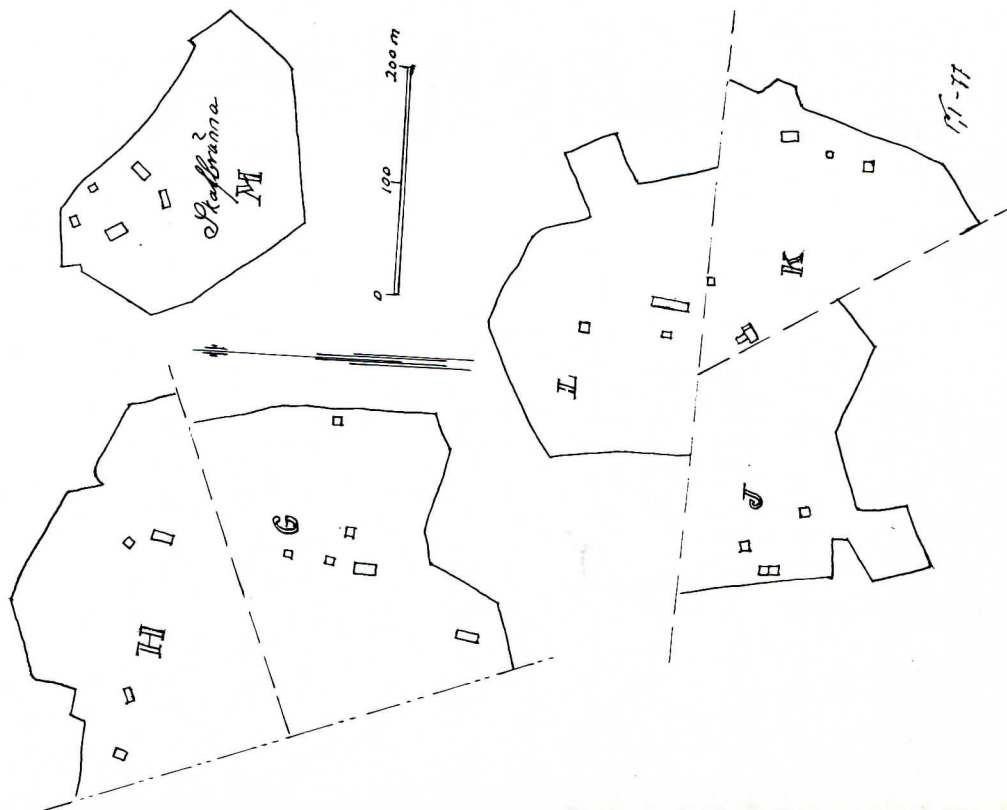
"Sedan undervecklade nybyggare uppå Gäxsjö Södra Avradsland i Hammerdals socken i erfarenhet därav, att denna nybyggestrakt, som blivit projekterad till 18 tunnlands skatt, till större delen består av sanka och alldeles odugliga rödmossafloar, varför vi inse alldeles omöjligt att i framtiden draga så stor skatt för de ringa nyttningar som å trakten givas, drista vi i största ödmjukhet anhålla om nedsättning av detta skattetal åtminstone till en tredjedel, enär vi i annan händelse förbliva oförmögen att å ifrågakvarande nybyggestrakt kunna som jordbrukare och skattebetalare existera. Den sålunda önskade nedsättningen torde likväl icke kunna så säkert bestämmas med mindre än en noggrann syn och beskrivning föregår, varom vi anhålla det tackes Konungens Befallningshavanden höggünstigt förordna."

Nedsättning "till en tredjedel" hörs kanske orimligt, alltså från 18 till 6 tunnland. Kanske de strävsamma byggnarna ändå menade med en tredjedel, från 18 till 12 tunnland? Varje nybygge skulle då få 1 tunnlands skatt i stället för 1,5. Det slutliga resultatet ifråga om skatten blev att vid skatteläggningsförrättningarna 1858 fastställd 1859, sänktes skattetunnet med hälften, alltså från 18 till 9 tunnland, vilket för hela Gäxsjö Södra avradsland utgjorde $\frac{3}{4}$ tunnland/nybygge, omräknat till mantal alltså $\frac{3}{24}$, eller "hysat" $\frac{1}{8}$. Beträffande Ströasens nybyggen fastställdes $\frac{1}{8}$ mantal för fyra av dem, varemot två (Littera L och M) fick ett något högre mantal. Denna lantmåteriförrättning ersatte laga skifte för byn, om vilket ansökan inlämnats men återkallats. Laga skifte innebar uppmätning och fördelning, vilket, till skillnad från rutinen på andra orter, redan utfördes vid den sista avvitringsmätningen. I stället verkställdes alltså denna skatteläggningsförrättning, se karta 2.

Gamla byggnadsplatser jämfört med nutida bebyggelse

Att utpeka de ursprungliga byggnadsplatserna torde vara omöjligt i anledning av att flytningar av enstaka hus och hela gårdsgrupper gjorts, i en del fall mer än en gång. Uppgifter om flytt-

Karta
öfver
Ströasens Inagon
Emplands Län öfver Södinge Sö
No. 1 för Skatteläggning upprättad 1858
af
A. B. B. B. m.

ningar i de protokoll och kartor som granskats är för övrigt motsägande. På karta 3, en uppförstoring av den nyutkomna ekonomiska kartan, har emellertid *en del* av nutida bebyggelse tagits med, och som *jämförelse* har 1825—26 års (karta 1) och 1858 års (karta 2) förkommande byggnader inritats. Ihågkommas bör då att de tekniska hjälpmedlen vid äldre kartläggning var betydligt enklare än vad som nu står till buds. Flygfotografering t ex var inte ens påtänkt. Man bör alltså vara tolerant vid jämförelsen. Exempel: Två byggnadsplatser som på karta 3 i *de närmaste* sammanfaller torde i verkligheten vara identiska. (Karta 3 är av tekniska skäl placerad på sidorna 24—25.)

Stängseldelningar

Men före denna slutliga skattebestämning gjordes två andra, för byn gemensamma lantmäteriförrättningar som gällde *stängseldelning*. I den första, året var 1838, var förutom Störåsen byarna Kakuåsen, Klumpen, Raftkälen och Raftsjöhöjden inkopplade. Det gällde alltså stängsel omkring byarnas yttergränser. Den andra stängseldelningen gjordes 1855 men nu med byn Sandviken som motpart. Vid dessa förrättningar representerades byarna av ombud. Vid den sistnämnda förrättningen t ex var Per Gabriëlsson ombud för Störåsen.

Daldialekt och skinnarspråk

Dalmålet strömmade friskt och obesvärat åtminstone den första tiden — men en smula varierande beroende på varifrån i Dalarna vederbörande kom. Men de förstod varandra. Såvida inte Gabriëlssons från Malung talade skinnarspråket, ett skrå- eller yrkespråk som utgår från Malungsdialekt. I stort sett bildas det genom omkastning av stavelser och ljud. Exempel: *lägg* i stället för *gal* (dialektord för gård i Malung). Skinnarspråket talades av skinnarna sinsemellan. Och man kan förutsätta att hela familjen behärskade det. Skinnare var benämning på dem som vandrade inom och utom hemorten och arbetade med skinnberedning och skinnsömnad. Gabriëlsson var ju något av en vandrare. Han var vad vi vet bosatt i Ås och Häggenås innan han kom till Störåsen. Och att han bedrev skinnaryrket är mycket troligt eftersom yrket var så ytterst vanligt för dem som kom från Malung. Männe skinnsäcken från Störåsen, nu i hembygdsföreningens samlingar var gjord av Gabriel Gabriëls-

son? I sammanhanget kan nämnas att enligt Malungs-forskare var Hammerdal en av socknarna i Jämtland dit skinnare utvandrade. Och som bekant hörde Störåsen till Hammerdal den här tiden.

Ur Störåsens militära historia

Med värdigheten som ägare till skattehemman följde s k utskrivningsskyldighet, alltså blev det nu för "störåsbönderna" att anställa en lämplig yngling som indelt soldat. Med undantag för byarna Gravbränna och Gravarvågen, som tillhörde Föllinge fr o m 1850 (tidigare Lit), hade hela Föllinge socken tidigare varit befriad från denna skyldighet. Men vid mönstringen 1852, inför nyorganisering fr o m 1853, inskrevs rotenummer 110 *Störåsen* tillsammans med 16 andra rotar från Föllinge*, samtliga 17 stycken som fältjägarrotar i Hammerdals kompani vid Kungl. Jämtlands fältjägarkår som det hette den här tiden. I anledning av att Störåsen hade frihetsår kvar antecknades: "Störåsen 110. Vakant. Innehar frihetsår till och med 1858."

Sådan var alltså ställningen 1852, och skatte- och rotebönder skulle de inte bli förrän från och med år 1859. Men året före började de att fundera på vem som skulle kunna vara lämplig att anställa för roten. Förutom "överårige" Nils Ljung, se *tabell Ib:1*, var tre av Stor Henriks pojkar engagerade: Anders, hästjägare med namnet Leopold, se *tabell K:2¹*, Olof, fältjägare med namnet Lagergren, se *tabell K:2⁵*, och Carl, fältjägare med namnet Sandström, se *tabell K:2⁶*. Lönen för en fältjägare lockade inte precis. Men å andra sidan hade fattiga nybyggarpojkar inte så mycket att välja på för att tjäna in en slant. I det fallet var behovet inte störst i Störåsen. I Vallrun var det säkert större, och där fanns en för tjänsten villig pojke som hette Olof Nilsson. Han var född den 28 maj 1839 och son till hästjägaren och nybyggaren i Vallrun Nils Näslund. Men varken Nilsson eller Näslund godkändes som efternamn på den nye fältjägaren, då han den 29 april 1858 stod framför mönstringsbordet, granskad och godkänd av bl a kompanichefen kaptenen Carl Reinhold Freijdenfelt. Med namnet *Olof Åslund* blev han inskriven i mönstringsrullan.

Olof Åslund började sin tjänstgöring året efter inskrivningen, alltså 1859, bevistade sedan sedvanliga möten fram till 1872. Men vid mönstringen den 27 september nämnda år infann han sig inte och

blev "avförd" i mönstringsrullan. Tjänsten var därefter vakant till den 8 april 1874, då torparsonen Jöns Ersson från Ottsjön antogs med namnet *Jöns Sjöqvist*. Han var född den 27 september 1854 och son till Eric Hansson och Maria Jönsdotter. Men störsåböndernas roteskyldighet upphörde den 18 oktober 1876 och överfördes på byn Östra Strandåker i Hällesjö socken. Och rotenummer 110 ändrade alltså samtidigt namn. Av okänd anledning gillade inte soldaten Jöns Sjöqvist att få andra rotebönder. Han begärde och fick avsked från *110 Östra Strandåker* den 18 oktober 1876, alltså samma datum ändringen skedde. Någon nytillsättning skedde icke, utan roten blev "vakant för avlöning åt gevärshantverkare eller tjänstbar volontär". Jöns Sjöqvist återgick dock till militärtjänsten den 18 november 1879, då han efterträdde tidigare nämnde fältjägaren för nummer 108 Laxsjön Olof Lagergren.

Rotehållarna för 110 Störåsen skrev alltså två olika jägarkontrakt, dels för Olof Åslund, dels för Jöns Sjöqvist. I sak torde de vara likalydande. Det sistnämnda har följande lydelse:

"Afskrift Kontrakt

Emellan samtliga rotehållare för nr 110 Störåsen vid Hammerdals kompani af Kungl. Jemtlands Fältjägar Corps den för samma nummer ingående rekryten arbetaren Jöns Sjöqvist är följande kontrakt upprättadt:

- 1) Rotehållarne betala till Jägaren i ett för allt årligen Ethundra-tjugofem (125) Riksdaler Riksmynt samt efter fyllda 25 år 150 Riksdaler Riksmynt, hvaraf hälften utgår vid slutet af hvarje halfår, från antagningsdagen räknadt, dock utbetales till Jägaren sistnämnda dag första halfårslönen i förskott; ägande Jägaren att i afseende å lönens utbekommande hålla sig till stamrotehållaren.
- 2) Af första halfårslönen innehåller stamrotehållaren Fem Riksdaler Riksmynt årligen, hvilket belopp aflemnas till vederbörande Kompanibefälhåfvare för att för Jägarens räkning insättas i Länet's Sparbank och derstädes af Jägaren eller dess rättsinnehafvare lyftas vid afgående från Kronans tjänst.
- 3) Jemväl tillhandahålles Jägaren, om han så önskar, husrum på roten i öfverensstämmelse med Knekte Kontraktet för Jemtland.
- 4) Förbinder jag Jöns Sjöqvist mig att emot erhållande af ofvan-

nämnda löneförmåner troget och redligt tjena för roten så länge helsa och krafter det medgifva.

- 5) Med förestående Kontrakt förklara vi oss å ömse sidor nöjde. Föllinge och Störåsen den 1 Februari 1874.

Blifvande Jägare: Jöns Sjöqvist. Stamrotehållare: Paul Jönsson. Olof (bom) Gabrielsson. Erik (bom) Andersson. J. Bergvall. Olof Svensson. Henrik Henriksson. Rotehållare för Nr 110 Störåsen. Vidimeras

K G Z Öhrling"

Kontraktets baksida har följande text:

"Å andra sidan stående kontrakt godkännes å Landskansliet den 8 April 1874. På Landshövdingsämbetets vägnar:

Carl H Ekberg. P. G. Rissler

Vidimeras:

P Fr Björkman

Compagni Chef"

Ågaren till Störåsen 5:1, Hol Anders Andersson, var den här tiden bosatt i Kakuåsen, varför knektkontraktet underskrefs av hans måg Jonas Bergvall, som var mantalskriven i byn. Bergvall var fältjägare sedan några år tidigare, se *tabell La:3°*, och blev nu också rotehållare.

Förutom ovan nämnda jägare hade följande anknytning till Störåsen: Fältjägarna Per Dalberg, se *tabell Id:2°*, och Per Molin, se *tabell Mb:2°* samt Per Norén, se *tabell Le:1*.

*) Dessa 16 rotar var följande (knektnamn inom parentes): 105 Ottsjön (Eric Nilsson Lyck, f 1815 8/11 i Ås, 106 Väster Ottsjön (Jöns Svensson, f 1830 21/12 i Ås), 107 Laxsjön (Nils Ersson Ström, f 1802 2/3 i Smedsta), 108 Laxsjön (Olof Henriksson Lagergren, f 1828 9/3 i Störåsen), 109 Laxviken (Eric Ersson Wikman, f 1830 17/1 i Föllinge), 111 Raftälven (Carl Henriksson Sandström, f 1832 23/12 i Störåsen), 112 Thornås (Per Persson Thorén, f 1831 5/9 i Gravbränna), 113 Axelås (Olof Jonsson Sandman, f 1829 18/8 i Hölje), 114 Slätten (Per Persson Westlund, f 1818 12/9 i Husås), 115 Backen (Petrus Jonsson Thunberg, f 1831 5/6 i Lockne), 116 Backen (Olof Jonsson Hall, f 1812 30/8 i Ås), 117 Norrgård (Jonas Andersson Nyman, f 1833 21/5 i Föllinge), 118 Nyland (Jonas Ersson Jönsson, f 1834 4/10 i Kougsta, Häggenås), 119 Skärvingen (Eric Andersson Bergström, f 1832 16/4 i Rödön), 120 Skärvingen (Hemming Nilsson Norrman, f 1832 18/1 i Föllinge), 121 Vallrun (Olof Ersson Wallin, f 1832 23/12 i Föllinge).

Anmärkning: Överförda från andra rotar var Eric Lyck, Nils Ström, Per Westlund och Olof Hall.

De sex nybyggena/hemmanen med släkttabeller

Efter gårdsbeskrivning följer för varje gård släkttabeller, varvid den ursprungliga litterabeteckningen som åsattes nybyggen, alltså från G till M, uteslutning av J, används i tabellrubrikerna. Men därest ägareskiften utom släkten förekommer görs tillägg med liten bokstav: den förste ägaren får a, den andre b, den tredje c och så vidare. Enklast förklaras detta och övriga rubriktyper med följande exempel: K:1=familjen på littera K (något ägareskifte noteras alltså icke här), Gb:1=den andre ägarens familj på littera G, K:2¹ och Gb:2¹=två familjer i andra generation.

Art sammanställningen är ofullständig har redan sagts. Detta gäller inte minst dessa släkttabeller som upprättats med hjälp av *tillgängligt* forskningsmaterial. Detta innebär eventuellt att någon, som skulle ha varit med i en viss tabell, saknas, beroende på att vederbörande var "bortflugen ur boet" eller av annan orsak (avliden t ex) avförd från den församlingsbok som granskats.

Som ofullständighet kan ju också räknas att tabellerna icke upprättats fram till nutid. Detta skulle emellertid ta alltför stort utrymme i anspråk, och skulle dessutom fjärma sig alltför mycket från det allmänna intresset.

Störåsen Littera G 1:1)

Per Wåxberg var den förste som lämnade sitt nybygge, och som avlösare fick han Gabriel Gabrielsson vilket framgår av följande köpebreve:

"Följande hemmans avhandling är under nedanstående dato överenskommit och avslutat emellan undertecknade: Jag Per Wåxberg från Störåsen av Gåxsjö Södra Krono avradsländ uti Hamnerdals socken, med hustrus samtycke, se oss i anseende till vår nu inträffade sjuklighet alldeles oförmögen att som sig bör rätt förstå det av oss av Kungl. Maj:ts i nåder tillerkända kronohemman uti Störåsen av förenämnda Kronoavradsländ, om 1/4 gårdemantal, upplåter och försäljer detsamma till Landbonden Gabriel Gabrielsson från Osteråsen och Häggenås socken, emot en överenskommen köpesumma Femtio (50) Riksdaler Banco, vilken summa såsom kontant bekommen härmedelst kvitterad varder.

Ävenledes skola de tvänne schäferifären, jag av Kungl. Mat:t och Kronan på lån emottagit, hemmanet nu åtfölja emot det att köparen desamma i lagligt stånd ovillkorligen åter till Kronan redovisar. Och får han, således bemälda Gabriel Gabrielsson, nu genast hemmanet tillträda med Hus, Jord, Ågor och Lägenheter, som nu hemmanet tillhör, eller hädanefter lagligen tillvinnas kan, att äga och områda för sig och efterkommande, Man efter Man. Med förestående avhandling förklara vi oss å ömse sidor nöjda, som skedde uti tillkallade vittnens närvaro i Störåsen den 20 mars 1830.

Per (bom) Wåxberg

Maria Hålst

Säljare

Gabriel (bom) Gabrielsson

Carin Olofsdotter

Köpare"

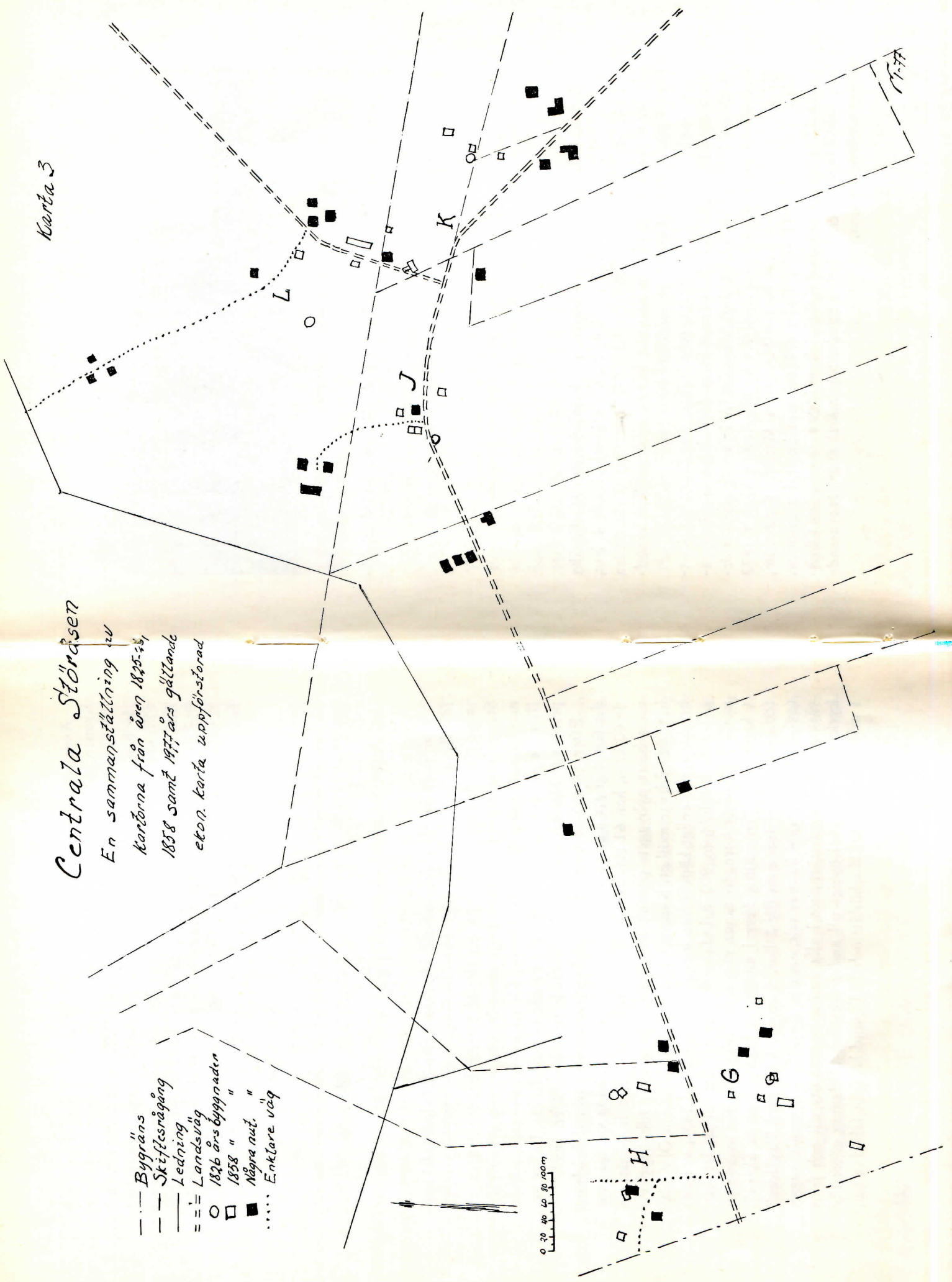
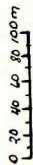
Hur pass ovanligt det var att köparen övertog fodervårdskapet för några får är svårt att säga. Men det fanns under 1700- och 1800-talen s k "Stamschäferier" på ett flertal platser i landet, vilka av Staten inträttades för att befrämja fåraveln. Och tydligen fanns det möjligheter, enligt köpebrevet ovan, för en nybyggare att därifrån låna ett par får — som säkert var av någon särskild ras. Enligt expertis var Merionrasen den dominerande på stamschäferierna.

Efter 18 strävsamma år som nybyggare ansåg paret Gabrielsson det lämpligt att lugna ner sig och bli födorådsfolk. Båda var nu över de 60 åren, hon 61 och han 64 år. De hade under sina år i Störåsen upparbetat nybyggets produktionsförmåga så att ett föhållandevis bra födoråd var möjligt. Köpare var deras näst äldste son Olof Gabrielsson, och enligt köpebrevet, som skrevs den 1 maj 1858, var den kontanta betalningen 900 Riksdaler Riksgälds. Av födorådet kan nämnas 4 tunnor korn, 1/4 tunna råg, erforderlig åker för utsäde av 1 kapp ärter, "en måling åker i nordöstra hörnet i norra åkern", föda och skötsel året runt för 2 kor, 4 getter, 4 får med "avålder" (avkomma) vidare 4 kappar salt, ett par skor. "Till husrum: stugan väst på gården och rättighet i alla andra hus. Skjuts till och från kyrkan, kvarn och i övrigt till andra ärenden. Undantag göres för 1 måling upparbetat fånghöslått och 25 lispund hö från fåbodvallen,

Centrala Störsen

En sammanställning av
kartorna från åren 1825-28,
1858 samt 1977 års gällande
etop. karta uppförstora

- Bygräns
- Skiftesrädgång
- Ledning
- == Landsväg
- 1826 års byggnaden
- 1858 "
- Några nyt. "
- Enklare väg

Bryggstugan, tidigare bostad, på Arne Larssons gård. Vid bron står Olof Gabriels-
son.

vilket skall hemföras av tillträddaren, till hästfoderslätt Matfloråka kallad, till startslätt Kringla, om 4, Matflon innehållande 4 lass, vilka trenne sistnämnda slätter återfalla till hemmanet så snart våra krafter avtaga, så att vi dem själva ej kunna avbärga. Till uppodling: 4 målningar i inhägnadens nordöstra hörn — — —”

Ovan nämnde Olof Gabrielsson, *tabell Gb:2³*, var ägare vid skattläggningen 1858, det enda hemmanet inom skifteslaget som inte varit föremål för hemmansklyvning. Mantalet $\frac{1}{8}$ kvarstår alltså oförändrat. År 1924 avsåndrades dock 2,1 ha till Anders Vest, f 1872 21/1, från Husås, och hans hustru Margareta Matilda Sandström, *tabell K:2⁶*, och 1944 avstyckades 870 m² som ingår i sägatomten. Ägare till hemmanet efter Olof Gabrielsson blev sonen Anders Olofsson, *tabell Gb:2³*, och Kristina Sandström, *tabell K:2⁶*. Nuvarande ägare är Arne Larsson.

Tabell Ga:1

Per Wåxberg, f 1799 i Dalarna. Utflyttade till Västerbotten 1830.
H Maria Holst, f 1788.
Barn: Gustaf, f 1819.
Lisa, f 1821.

Tabell Gb:1

Gabriel Gabrielsson, f 1794 9/4 i Idbäck, Malung. Landbonde i Österåsen, Hågenås till år 1831. *d. 1878 21/10*
H Karin Olsdotter, f 1797 16/2.
Barn: Maretha, f 1820 11/8, se *tabell Ha:2²*.
Per, f 1824 1/2, se *tabell Gb:2¹*.
Anna, f 1826 25/11, se *tabell Gb:2²*.
Karin, f 1829 31/10, d ung.
Olof, f 1834 31/3, se *tabell Gb:2³*.
Gabriel, f 1836 18/10, se *tabell Gb:2⁴*.
Karin, f 1839 23/6 d 1855.
Brita, f 1841 18/9, d 1866.

Tabell Gb:2¹

Per Gabrielsson, f 1824 1/2, *från tabell Gb:1*.
HI Karin Persdotter, f 1821 16/2, d 1855.
Son: Gabriel, f 1854 19/2.
HII Karin Persdotter, f 1840.
Son: Per, f 1863 24/6.

Familjen utflyttade till Södra Öhn, Ström.

Tabell Gb:2²

Per Nilsson, f 1825 23/8. Nilsson var nybyggare i Bryngelhögen, Nylands skifteslag i Föllinge. Namnet på telesamtalstationen bestämdes till Nordvalla för att inte sammanblandas med Bryngelhögen i Rätans socken. Per Nilssons moder var från Meldal (Norge?), varför han i dagligt tal kallades ”Meldals-Pelle”.

H Anna Gabrielsdotter, f 1826 25/11, *från tabell Gb:1*.

Barn: Gabriel, f 1852 20/9. Flyttade till Axelås 1871.

Nils, f 1854 4/8, d 1865 12/5.

Per Norén, f 1856 28/8. Fältjägare för roten 117 Norrgård,

för vilken han antogs 1876 17/3 och efterträdde därvid Jonas Norrman som antecknades "rymd och avförd den 28 september 1875". En son till Per Norén, Per Norén d y, se skrifserien del VI "Forsåsen", tabell 8 m, sid. 36.

Olof, f 1858 10/12.

Pål, f 1861 29/6.

Karolina, f 1864 23/1.

Martha Christina, f 1866 11/5.

Nils, f 1869 29/10.

Tabell Gb:2⁸

Olof Gabrielsson, f 1834 31/3, från tabell Gb:1. Ägare efter fadern.

H Brita Andersdotter, f 1823, från tabell Ha:1.

Barn: Karin, f 1860 11/5.

Anders, f 1862 16/7.

Tabell Gb:24

Gabriel Gabrielsson, f 1836 18/10, från tabell Gb:1

H Kerstin Ersdotter, f 1846 26/3.

Barn: Karolina, f 1871 15/6.

Familjen emigrerade till USA.

[Vid skattläggningsförrättningen 1858 var Olof Gabrielsson ägare, se tabell Gb:2⁸].

Störåsen Littera H (2:1)

Enligt hävderna var *Israel Anders Andersson* och *Per Wåxberg* först på Störåsen. Om de kom samtidigt vet vi ingenting om, men det förefaller mest troligt att så var fallet. Och i likhet med *Wåxberg* hade *Israel Anders* tankar på att bryta upp från platsen och försöka något på annan ort. Men för *Israel Anders* dröjde det ända till 1838 innan han fattade definitivt beslut. Som villig köpare uppträdde bonden *Jonas Jönsson i Ortsjön*, och den 21 april 1838 uppträdades följande köpebrev:

"Emot en överenskommen och redan handfången köpesumma stor, Erthundra Riksdaler Banco, upplåter och försäljer jag *Anders Andersson* med min hustrus samtycke mitt uti Störåsen uti Gåxsjö Södra Avradsland innehavande nybygge om ett och ett halft tunnlands

skatt till Bonden *Jonas Jönsson i Ortsjön*, som således äger att med stöd av Konungens Befallningshavandes Utslag den 10 juli 1827 för sig hos Konungens Befallningshavande göra ödmjukaste ansökning om Laga införsel däruti, vilket med mitt namn och bomärkenas undersättande i tillkallade vittnens när- och övervaro erkännes av *Hammerdal och Störåsen* den 21 april 1838. *Anders (bom) Andersson. A M D* bomärke på Störåsen i *Hammerdal säljare.*" Underskrift av köparen saknas. Initialerna "A M D" föreställer hustruns, *Anna Matsdotter*, bomärke.

Den 24 april 1838 underskrivs *ansökan om införsel* med *Jonas Jönssons* namn och med ett bomärke som även användes av den ena av borgensmännen, *Eric Andersson i Gåxsjö*, på *borgensförbindelse* med samma datum, alltså den 24 april 1838. *Jonas Jönsson* är gift med *Eric Anderssons* syster, och det är troligt att *Eric Andersson* i känslan av ansvar för sin syster och sväger, dom i *Ortsjön*, han i *Gåxsjö*, alltså besvärliga kommunikationer, undertecknar båda skrivelserna med sitt eget bomärke.

På ovan nämnda "ansökan om införsel" är antecknat "Resolution den 23 maj 1838", vilket skulle betyda att *K.B.* godkänt överlåtelsen av nybygget. Något "Utslag" därom har dock icke kunnat spåras, och det mest troliga är att köpet annullerades eller att *Anna Matsdotter* som änka återköpte nybygget. I vart fall stod hon som ägare den 25 maj 1858, då följande ansökan till *K.B.* undertecknades:

"På grund av bifogade avhandlingar, varigenom vår moder till oss överlåtit äboskapet å *Krononybygget Störåsen* om 1 tunnlands skatte, som och bilagda förre innehavares Inrymningsbrev, ävensom borgensförbindelse för fullgörandet av alla onera *Kronohemmans* äbo kan årligen åligga samt intyg av härvarande Pastor om vår frejd, våga vi hos Konungens Befallningshavande ödmjukast anhålla om stadsfästelse av nämnda överlåtelse och vi till hälften vardera måtte varda antagna till äboar å förberörda nybygge. Störåsen den 25 maj 1858. *Anders Andersson Eric Andersson i Störåsen.*" Tyvärr saknas i anhållan nämnda bilagor.

I ansökan ovan står "vår moder", och man kan därför dra den slutsatsen att köparna *Anders* och *Eric Andersson* var bröder. Så var emellertid inte fallet, men *Erik Andersson* var ingift i familjen, Han var gift med en syster till *Anders Andersson*, *Anna Andersdotter*, och var några år före 1856 mantalsskriven som brukare av

nybygget. Som meddelägare till det blev han inte längre än till skattläggningsförrättningen 1858, då svågern *Anders Andersson står som ensam ägare*. Men år 1874 figurerar åter Erik Andersson och under-tecknar knektkontraktet för fältjägaren Jöns Sjöqvist den 1 februari 1874.

I enlighet med sed från Dalarna kallades såväl Israel Anders Andersson som sonen Anders för "Gagns-Anders", vilket alltså betyder Gagnefs-Anders, "Gagnefs" förkortas till "Gagns". Denna sed lever fortfarande kvar i Dalarna. Sälunda kan man där få höra talas om "Gagnsfolk", "Gagnskäran", alltså Gagnesfolk, Gagneskarlar.

Denne "Gagns-Anders", *tabell Ha:2²*, var ägare vid skattläggningen 1858. Vid hemmansklyvning 1907 uppstyckades de $\frac{1}{8}$ mantalen sålunda:

2:2, $\frac{1}{16}$ mantal. Ägare Hemming Andersson, f 1853 28/5, gift med "Gagns-Anders" yngsta dotter Karin, *tabell Ha:2² och Ha:3³*.

Senare ägare bl a Karl Magnus Jonsson, f 1880 18/6, och Ingeborg Matsson, f 1883 30/6. Hemmanet delades sedermera och registrerades 2:5 och 2:6, se nedan.

2:3, $\frac{35}{1536}$ mantal. Ägare Anders Andersson d ä, f 1845, *tabell Ha:3¹*. Nuvarande ägare Nils Hugo Henriksson.

2:4, $\frac{61}{1536}$ mantal. Olof Hemmingsson i Slätten, P O Nordin och Isak Nilsson, s k utbor. Nuvarande ägare Paul Persson som även äger Störåsen 5:2 och 5:6.

2:5, $\frac{1}{82}$ mantal, halva delen av 2:2, delning efter 1907. Nuvarande ägare Lars Anderssons stbh.

2:6, $\frac{1}{82}$ mantal, halva delen av 2:2, delning efter 1907. Nuvarande ägare Elvira Persson. *tabell Id:2³*.

Tabell Ha:1

Israel Anders Andersson, f 1792 12/3 i Gagnef, d i Störåsen 1856 20/4.

H Anna Matsdotter, f 1789 1/11.

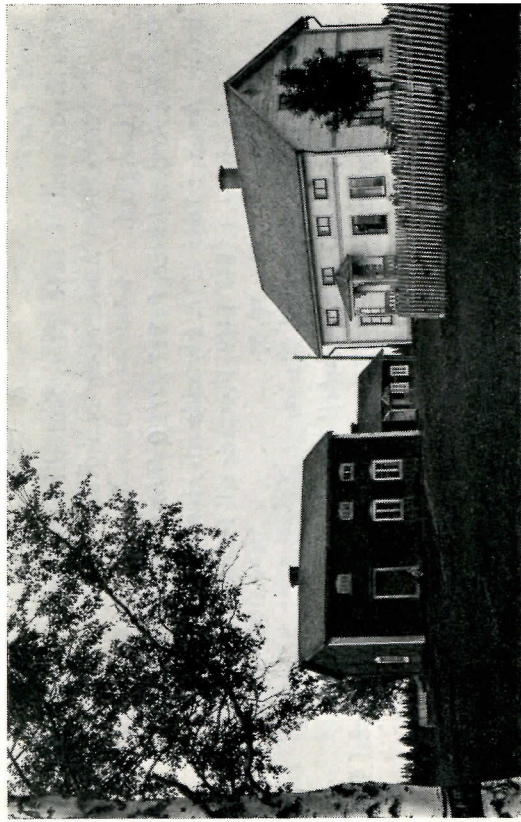
Barn: Anna, f 1817 27/10 se *tabell Ha:2¹*. d 1897 17/10

Anders, f 1820 30/11, se *tabell Ha:2²*.

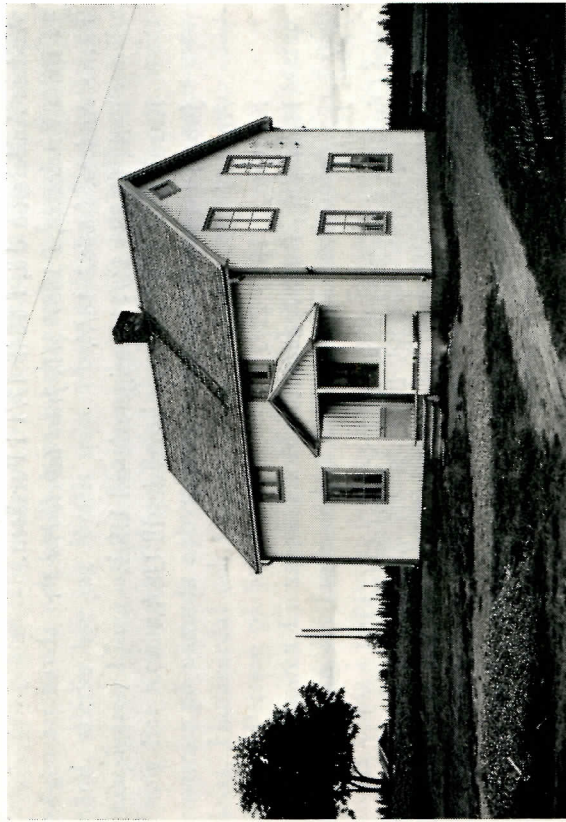
Brita, f 1823, se *tabell Gb:2³*.

Johan, f 1827.

Kerstin, f 1830.

Stugan till höger är avstyckad bostadsfastighet för Konrad West. Stugan till vänster är "Gammalstugan" som flyttades till annan del av gårdsplanen. I bakgrunden bryggstugan, står fortfarande kvar.

"Gammalstugan", flyttad och helt ombyggd, tillhörig Elvira Persson.

d 1898 16/6 som vandra tags lön
Tabell Ha:2¹

Eric Andersson, f 1818 21/4. Son till fältjägaren för roten nr 19 Norderåsen Anders Stor och dennes hustru Anna Matsdotter i Lassgård.

H Anna Andersdotter, f 1817 27/1 **Q**, från tabell Ha:1.

Barn: Anna, f 1845 27/7. Flyttade till Hammerdal 1868.

Ingeborg, f 1847 14/9. Flyttade till Hammerdal 1869.

Anders, f 1851 10/9.

Eric, f 1854 25/4.

Brita, f 1857 3/1, se tabell Ha:3¹.

Christina, f 1859 6/12, mor till Märta och Erik Gustaf Hellgren.

Tabell Ha:2²

Anders Andersson, "Gagns-Anders" f 1820 30/11, från tabell Ha:1.

H Maretha Gabrielsdotter, f 1820 11/8, från tabell Gb:1.

Barn: Anna, f 1850 7/1, se tabell Ha:3².

Gabriel, f 1854 3/5, emigrerade till Kanada.

Karin, f 1859 25/4, se tabell Ha:3³.

Tabell Ha:3¹

Anders Andersson dä, f 1845 17/1 i Forsåsen.

H Brita Erdsdotter, f 1857 3/1, från tabell Ha:2¹.

Barn: Anders, f 1882 18/7.

Erik, f 1883 11/11, emigrerade till USA.

Karolina, f 1887 24/1, emigrerade till USA.

Jonas, f 1889 29/3.

Anna, f 1892 14/7.

Kristina, f 1895 22/3.

Hemming, f 1897 14/11.

Tabell Ha:3²

Olof Olofsson f 1862 23/5. Bonde i Yxskafkälven.

H Anna Andersdotter, f 1850 7/1, från tabell Ha:2².

Son: Erik Anton, f 1893 26/11.

Tabell Ha: 3³

Hemming Andersson, f 1853 28/5, ägare till Störåsen 3:5.

H Karin Andersdotter, f 1859 25/4, från tabell Ha:2³.

Fosterson: Ingel Mattson, f 1885 12/7.

Tabell Hb:1

Jonas Jönsson, f 1793, bonde i Ottsjön. Död 1851 17/8.

H Anna Andersdotter, f 1798 23/7, dotter till Anders Eriksson och dennes hustru Anna Erdsdotter i Gåxsjö.

Barn: Kerstin, f 1825 13/5.

Anna, f 1827 13/5.

Brita, f 1829 7/6.

Jöns, f 1830 6/10.

Anders, f 1833 25/12, ägare till hemmanet i Ottsjön efter fadern.

Lisbeth, f 1836 13/5.

Familjen var aldrig mantalsskriven i Störåsen.

Störåsen Littera I (3:1)

Även Anders Persson tröttnade på sitt nybygge, vilket framgår av följande överlåtelsehandling:

"Jag Anders Persson på Gåxsjö Södra Avradsland och Störåsen kallad erhöjll Konungens Befallningshavandes Resolution av den 10 juli 1827, och jag mig därstädes nedsatt och började odla efter förmåga, men genom långvarig missväxt och hård tid fann jag mig oförmögen att hävda och bruka mitt innehavande nybygge i försvarligt stånd, således har jag försålt mitt arbete och min förmånsrätt till Hästjägaren Ljung av 1:e Majorens kompani, och tillåtes bemälte Ljung hos Konungens Höga Befallningshavande anhålla om besittningsrätt på nämnda nybyggeslägenhet, som härmed till bevis meddelas. Hammerdal och Gåxsjö Södra Avradsland den 9 maj 1832. Anders Persson på Störåsen."

"Hästjägaren Ljung på 1:e Majorens kompani" förvillar begreppet, eftersom det fanns endast *fältjägare* på kompaniet. För övrigt kallas Ljung i papperen ömsom hästjägare, ömsom fältjägare. Detta är också på sätt och vis riktigt. Han började nämligen sin militära karriär som fältjägare och slutade den som hästjägare. Men mera därom i detalj i *tabell Ib:1*.

Efter fem år tröttnade även *Nils Ljung*, som var det fullständiga namnet, på nybygget. För 120 Riksdaler säljer han nybygget till bonden *Olof Jönsson* i "Raftsjöhöjden" den 9 februari 1837. En affär som kanske för köparen var mer menad som spekulation än

allvarlig avsikt att bli bosatt på Störåsen. Förutom hemman i Raftsjöhöjden förvärvade han nämligen nybyggen även i Munkflohögen och Klumpen. Olof Jönsson var den 3:dje ägaren till Littera I, och som nr 4 kom *Pål Jönsson* från Laxsjö. Den 1 maj 1847 skrevs köpebrevet. Men nu var köpesumman 170 Riksdaler Banco.

Nybyggets utveckling beträffande byggnationer, odlingsarbeten m m kan följas upp tack vare protokollen från de av- och tillträdes- syner som hölls vid varje ägarebyte men även då det annars ansågs påkallat. Efter Anders Perssons avgång hölls sådan förrättning den 5 juni 1833, och ur protokollet citeras följande:

”*Fähus* med spisel och botten i gott stånd.

Påbörjat upptimrandet av en *Foderbod*.

Två och 1/8 målingare Åker försvarligen uppbruten och hävdad.

Gärdesgård i gott stånd.

Mulbete gott och

Skog tillräckligt.

Av slätterna utfodras 1 häst, 2 kor och 10 småfä kreatur. Sedan således blivit synat funno synemännen nödigt förständiga åbon att ofördröjligen och sist inom tvenne års förlopp hava ej mindre för- färdigat den påbörjade foderboden utan även uppsätta en tjänlig stallbyggnad, samt därefter, så fort möjligt är, uppsätta de övriga husen. Varjämte han under denna vår genast bör avröja skogen kring inäggarna, ävensom inom 10 års tid uppbyta 1 måling ny åker och upp röja slätterna till 4 lass årligen, varför utan han tillsades att själva avbarga och på nybygget uppställa den härtill hörande slåtts- tillgången.” Förrättningsman var länsman P U Nilsson, och de åt- gärder han föreskrev gällde alltså Nils Ljung.

Hur arbetena fortskridit under Nils Ljungs och Olof Jönssons tid kan läsas i protokollet från den 23 september 1850. Pål Jönsson ha- de varit bosatt och brukat nybygget i tre år vid det laget, under vil- ken tid han bl a påbörjat flyttning av hela gården ”för vinnande av bättre utrymme och läge”, som det står i protokollet. *Avståndet till den nya gårdsplanen anges till 300 alnar (178 m) norrut från den gamla planen*. Förrättningsman nu var länsman L M Stridsberg, som är mer detaljerad i sin beskrivning:

”*Fähus* 12 alnar långt, 11 alnar brett, 15 varv högt, inrättat en skulle och särskild avbalkning, som begagnas till boningsrum in-

till dess felande stugbyggning hinner uppsättas. Detta liksom mostående

Foderbod, vilken med utskott är 18 alnar lång, med lika bredd och höjd som fähuset, samt genom avbalkning till

Kornlada med tröskloge, antages för närvarande såsom lämplig och uti gott stånd.

Badstuga uppsatt till stommen.

Gamla åbyggnaden bebos av förre innehavaren Nils Ljung, den är gammal och förfallen.

Hägnad finnes för närvarande hjälplig.”

Åkerarealen hade ökat till 9 målingar och var i försvarlig hävd.

Slätterna hade också ökat i vidd och beräknades nu föda 1 häst, 4 nöt och 12 à 15 småfä kreatur. Enligt åbons egen uppgift fanns här 5 brukbara lador, icke tidigare antecknade. Förrättningsman- nen påpekade att slätterängarna fordrade både röjning och rens- ning.

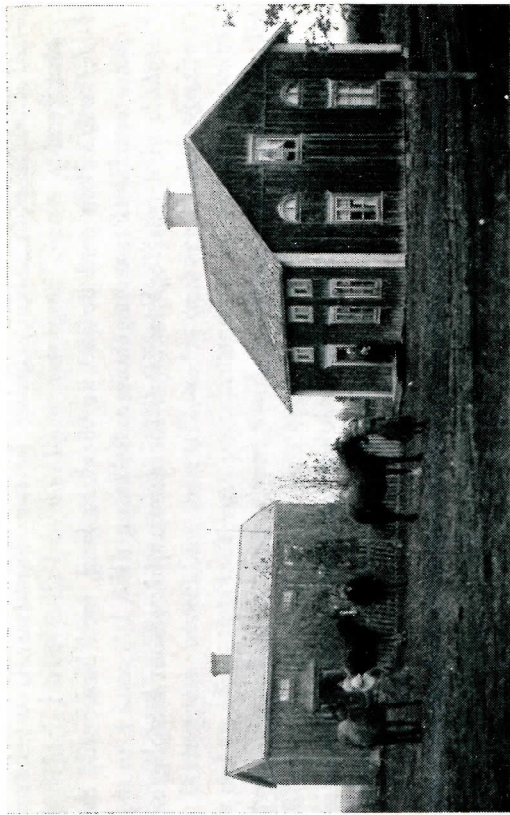
Skog och mulbete var fortfarande utan anmärkning.

Pål Jönsson ålades följande årliga skyldigheter:

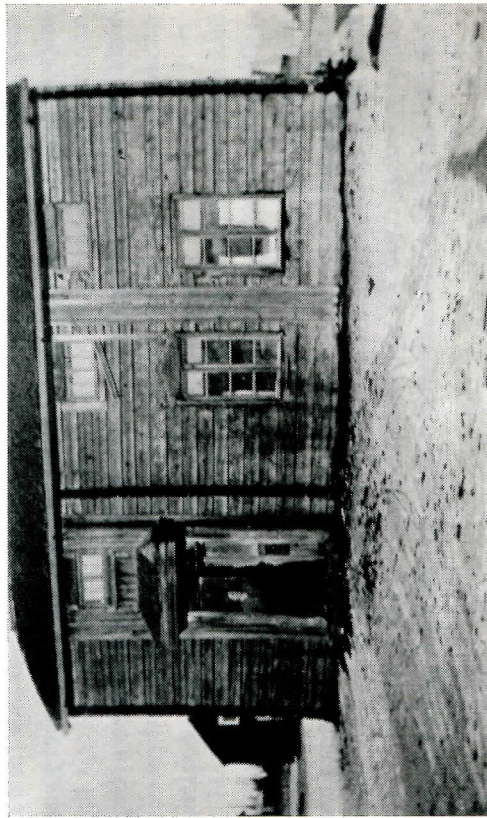
”Felande stugbyggning bör av nybyggaren vara uppförd och till åboende inredd inom 3 år härifrån, 15 alnar lång, 9 alnar bred, 15 varv hög, samt indelad i vardagsstuga, kammare och förstuga. Den till stommen uppförda Badstugan taklägges denna höst. Åkerbryt- ning påskyndas till allraminst en måling för året, varande det av högsta angelägenhet att tjänliga diken upptagas för åkertegarnas upptorkande, emedan jorden här är sumpig och bestående av kall lera, icke för åkerodling bekväm. För övrigt skall det åligga nybyg- garen att använda all förmåga för att genom röjning å tjänliga stäl- len i skogsmarken, vilken här är tämligen bördig, utvidga och för- öka den knappa tillgången på hästfoderslätter.”

På grund av förkomna åtkomsthändingar för Olof Jönsson måste en extra av- och tillträdesyn hållas. Detta råkade bli nästan fyra år efter den senaste, eller den 4 september 1854. Förrättningsman var även nu länsmannen och f d löjtnanten L M Stridsberg.

Stugbyggningen var nu uppförd på den nya gårdsplanen — och större än vad som föreskrivits. Den var i två våningar, 15 alnar lång, 109 alnar bred och *19 varv på syllan*, försedd med ”fullgott yttre, dubbelt bräddtak, fönster och spislar samt inredning uti var- dagsrummet”.

Gård på littera I. "Gråstugan" till vänster.

"Gråstugan" på nära håll. Var detta stugan med "19 varv på sylten"?

Härbärke och Stall, även de var nybyggda och utom programmet. Fähuset hade nu uppkörsbro.

Foderboden och Kornladan angavs nu med måtten 18 alnar i längd och 11 alnar i bredd samt 15 varv i höjd.

Badstugan var nu färdigbyggd och i gott skick.

Om gamla åbyggnaden nämns nu ingenting.

Hägnaden var fortfarande i försvarligt skick.

Åkerarealen hade ökat med 1 måling, alltså till 10 målingar, föreskrivna $\frac{1}{2}$ måling/år hade således icke fullföljts.

Slåtterna var nu bättre hävdade och på flera ställen upprädda. Två nya lador var byggda, varför antalet hade ökat till 7 st. Slätterängarna beräknades ge foder till 1 häst, 1 fåle, 4 à 5 nöt samt 15 "småfä".

Skog och mulbete betygsattes lika med 1850 års.

$\frac{1}{6}$ av nybyggd såg var en ny post i protokollet.

Med undantag av att den nyuppförda stugan icke var fullt inredd, vilket enligt synemännen borde vara gjort inom två år, var åbyggnaderna i det skick att de kunde godkännas, någon föreskrift ansågs därför icke nödvändig. Men i förhållandet till skattetalet ansågs åkerns och slätterängarnas areal för liten. På Jönsson ålades därför att årligen upptaga minst $\frac{1}{2}$ måling åker" och densamma i brukbart skick försätta samt att med minst 14 dagsverken å tjänlig årstid årligen bekosta slåtternas uppräning i skogsmarken, varest tjänliga lägenheter icke saknas".

Pål Jönsson, se tabell Id:1, var ägare vid skattläggningen. Hemmanet, även detta på $\frac{1}{8}$ mantal, var det första i byn som blev föremål för hemmansklyvning, år 1897. Det delades då upp på följande sätt:

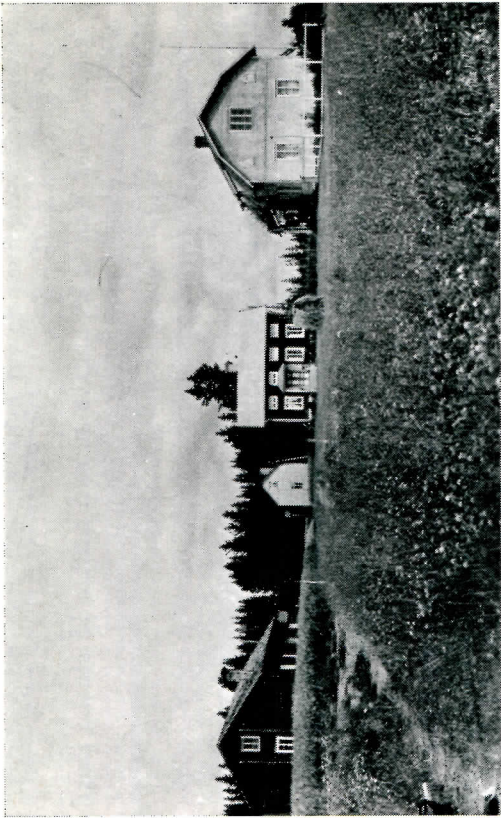
3:2, $\frac{1}{48}$ mantal. Ägare Jonas Eriksson, f 1858 6/7, och Märet Henriksdotter, se tabell K:2⁴.

3:3, $\frac{1}{24}$ mantal. Ägare Jöns Pålsson, en son till Pål Jönsson, se tabell Id:2³.

3:4, $\frac{1}{24}$ mantal. Ägare Johan Persson, se tabell Ie:1.

3:5, $\frac{1}{48}$ mantal. Ägare Hemming Andersson, se tabell Ha:3³, måg till "Gagns-Anders" och alltså ägare även till Störåsen 2:2.

Senare följde ytterligare delningar men även sammanläggningar,

Rune Perssons gård. Fotot från omkring 1940.

vilket resulterat i följande fastighetsbildningar med nuvarande ägare:

- 3:4 och 3:5, $\frac{1}{16}$ mantal. Ägare Rune Persson.
- 3:9, avstyckning utan mantal, del av 3:2. Ägare Henrik Jönsson.
- 3:10, $\frac{1}{16}$ mantal, del av 3:2 samt hela 3:3. Ägare Elisabet Karolina Persson m fl.

Tabell Ia:1

Anders Persson, f 1794.

H ?, f 1783.

Barn: Mats, f 1815.

Anna, f 1822.

Carin, f 1827.

Tabell Ib:1

Nils Ljung, f 1806 12/12. Antogs som fältjägare 1826 för rotenr 42 Solberg (var enl. mönstringsrullan 5 fot och 7 tum, 1,66 m. lång). Vid omorganisering mönstrades Ljung den 1/3 1834 som hästjägare på "rotehållskvadron" för nr 18 Solberg.

Förutom rotenr 42 blev då nio *andra* rotenr i Hamnerdal överförda som kavallerirotar. En del fältjägare blev alltså hästjägare. Och en del fortsatte som sådana. Dock icke längre än till 1853, då denna rotehållskvadron upplöstes och ombildades till Alsens skvadron, till vilken Hamnerdal befriades från rekrytering.

H Maria Persdotter, f 1797 12/2, d 1870 25/1.

Paret hade inga barn.

Tabell Ic:1

Olof Jönsson, f 1806 8/1. Bonde i Raftsjöhöjden. Han förvärvade även nybyggen i Munkflohögen och Klumpen. Spekulation eller inte? Det är ovisst om han var bosatt i Störåsen någon tid. Olof Jönsson avled i Raftsjöhöjden 1879 19/5.

H Gölin Persdotter, f 1809 19/5.

Barn: Jöns, f 1833 17/1.

Per, f 1836 25/5.

Olof, f 1841 24/4.

Tabell Id:1

Pål Jönsson, f 1818 6/10 i Laxsjö.

H Marget Henriksdotter, f 1820 20/4 i Böle, Leksand, från tabell K:1.

Barn: Brita, f 1845 17/1, se tabell Id:2¹.

Henrik, f 1857 30/10, d 1880 15/2.

Christina, f 1859 2/1, se tabell Id:2².

Jöns, f 1866 3/9, se tabell Id:2³.

Tabell Id:2¹

Per Jonsson, f 1841 22/10 i Nyland.

H Brita Pålsson, f 1845 17/1, från tabell Id:1.

Barn: Christina, f 1867 27/7, i mannens 1:a äktenskap.

Eric, f 1874 27/10, "

Pål, f 1880 10/8.

Jonas, f 1881 28/11.

Olof, f 1885 31/5, d 1895 30/4.

Tabell Id:2²

Per Dalberg, f 1855 4/7 i Åkersjön. Fältjägare för 109 Laxviken fr o m den 8 september 1875.

H Christina Pålsson, f 1859 2/1, d 1919 23/1, *från tabell Id:1.*

Barn: Christina, f 1885 18/1. Gift med Eric Gustaf Helligren i "Paradiset" i Laxviken.

Pål, f 1886 18/8. Bonde i Lövsjön.

Margareta, f 1888 18/5. Gift med Johan Nilsson i Mörtsjön.

Per, f 1890 6/4. Utvandrade till USA.

Birgitta, f 1891 7/5. Gift med Eric Anton Wikén i Mörtsjön.

John, f 1893 23/5. Gift med Margareta Persson i Axelås.

Gabinus, f 1895 19/2. Bosatt i Mora.

Salomon, f 1897 31/5. Gift med Anna Märta Hörling, Östersund.

Karolina, f 1899 4/2. Gift med Georg Olof Jonsson i Raftälven.

Henrik, f 1902 11/6. Bagare i Föllinge.

Tabell Id:2³

Jöns Pålsson, f 1866 3/9. Handlande och bonde i Störåsen. *Från tabell Id:1.*

H Karolina Sandström, f 1867 26/3, *från tabell K:2⁶.*

Barn: Carl, f 1889 8/7. Bonde i Boda, Lit. Sedermera i Brunflo och Östersund.

Paul, f 1893 20/3, d 1893 30/3, 10 dagar gammal.

Kristina, f 1895 5/7. Gift med Nils Olofsson. Bonde i Störåsen.

Margareta, f 1898 5/12. Gift med Johan Fredrik Matsson i Aspås.

Henrik, f 1899 23/11. Bonde i Störåsen.

Maria, f 1901 14/8. Död.

Anna Brita Hillivi, f 1903 14/8.

Elisabet Elvira, f 1905 1/10. Gift med Per Persson i Störåsen.

Tabell Ie:1

Johan Persson, f 1861 14/9.

H Ingeborg Olofsdotter, f 1867 11/6.

Dotter: Anna Kristina, f 1891 27/11, d 1919 6/6.

Störåsen Littera K (4:1)

Stor Henrik Andersson var endast fyllda 50 år då han överlät nybygget till sonen Henrik Henriksson. Och att han fortfarande var frisk och kry framgår i nedanstående köpeavhandling, vari han som födorådsgubbe förbehåller sig att bryta åker och röja slått bl a:

" — — — till min son Henrik Henriksson emot en överenskommen köpesumma Tvåhundra sex tiotio sex Riksdaler Trettiotvå Skillingar (266:32) Banco, vilka vid nybyggets tillträdande skola utbetalas — — — Härförutan bör köparen till mig och min hustru i vår återstående livstid utgiva följande årliga födorådsförmåner: 2 tunnor korn av årets gröda, 2 par skor, färdiggjorda av läder, 12 alnar strigväv, 2 kappar koksalt, föda och skötsel vinter och somrar för en ko och fyra småfä kreatur, erforderligt rum tillsammans med åbon i alla på nybygget befintliga hus och byggnader, ved och värme, skjuts till och ifrån kyrkan, kvarn och andra angelägna ärenden inom socknen, förbehållande mig även att, så länge jag och min hustru lever, få för vårt behov begagna en måling åker, som åbon bör försvarligen göda och plöja; rättighet att årligen å nybygget slättervå barga 10 golvslätt starr samt att var jag behagar uppbyta åker och röja slått samt sådana av mig odlade lägenheter oklandrad begagna så länge jag förmår. Skulle vi finna för gott att bo tillsammans med åbon i ett bröd, avkortas födorådsförmånerna efter överenskommande, men när endera av oss med döden avgår, till hälften i därtill lämpliga delar. — — — vilket allt erkännes och med mitt egenhändiga bomärke bekräftas. Hamnerdal den 13 april 1845. Henrik (bom) Andersson på Gåxsjö Södra Avradsland.

Med ovanstående avhandling förklarar jag mig till alla delar fullkomligen nöjd, erkännes som ovan Henrik (bom) Henriksson på Gåxsjö Södra Avradsland."

Nybyggets byggnationer m m fem år efter denna försäljning framgår av följande protokoll från av- och tillträdesyn.

"Laga av- och tillträdesyn å krononybygget Littera K Störåsen om 1/4 mantal, beläget på Gåxsjö Södra Avradsland, men nu tillhörande Föllinge socken, vilket innehaves av Henrik Henriksson, som den 26 november 1845 därå vunnit Införsel, förrättad den 23 september 1850, varvid befanns som följer.

Stuga fattas men för åboende, intill dess sådan åbyggnad medhinder har åbon uppsatt

Fähus 14 alnar i fyrkant, 11 varv högt, som för närvarande även inrymmer boskapen och antages.

Stall 8 alnar lång, 7 alnar bred, kan även gagnas.

Foderbod avdelad även till kornlada uti försvarligt stånd.

Härbärke, nybyggt och försvarligt.

Gärdsegårdar hjälpliga.

$\frac{1}{16}$ uti nybyggd såg tillhör denna nybyggeslott.

Åker tillsammans 12 målingar, däribland 4 äro sedan sista syn upptagna, befinnes försvarligt hävdad.

Slåtterna, där någon röjning också skett och varest inalles 9 stycken foderlador skola finnas, underhålla för närvarande, när halmfouraget tillägges, 1 dragare, 1 fåle, 4 à 5 nöt, 15 småfä kreatur, barr- och lövtäkt då erforderlig.

Skog och mulbete finns till husbehov, det senare av någorlunda god beskaffenhet och äro för mera nytta.

Fäbodan anlagda, där ny åbyggnad bestående av Stuga, Fähus och Mjölkbod är uppförd med inhägnad vall, som detta år uppgives till 5 à 6 lass bärgning av gott hö.

Följande årliga skylldigheter bestämdes

Felande stuga uppsättes och inredes inom 3 år härifrån, 15 alnar lång, 9 alnar bred, 14 à 15 varv hög, och indelas efter ortens sätt uti 2-ne boningsrum med förstuga.

Åkerbrytning ålägges 1 måling allraminst för varje år, börande här som annorstädes inom detta nybygge tjänliga diken upptagas till den sumpiga och kalla lerjordens upptorkande.

Röjning till hästfoderslått bör fortsätta med minst ett lassänge för året.

Dock underställes allt detta Konungens Befallningshavandes prövning och bestämmande. Sålunda synat och befunnit, betygar På svenemännens vägnar L. M. Stridsberg, kronolänsman".

Nästa av- och tillträdessyn gjordes 1854 med samma förrättningsman, och enligt protokollet från den förrättningen har även Henrik Henriksson påbörjat husflyttning till annan gårdsplan.

Ur syneprotokollet: "— — — Åbon har för vinnande av bättre utrymme *utflyttat cirka 200 alnar (120 m) i söder från gamla gårds-tomten* och uppfört följande åbyggnader.

Fähus 12 alnar långt, 10 alnar bredt, med foderskulle, vartill opp-

körsbro är anställd, i försvarligt stånd, samt genom avbalkning även indelat till hjälpligt boningsrum för åbon.

Foderbod motsatt fähuset med samma höjd och bredd, försvarlig. *Stall* tillbyggt vid foderboden, för närvarande hjälplig.

Härbärke nybyggt och i fullkomligt stånd.

Kornlada kvarstår på gamla platsen, varest den övriga gamla åbyggnaden *gagnas av åbons fader*, som av nybygget har sin fördel i stället för vanligt födorråd. (Stor Henrik flyttade sedermera till sonen Carl Sandström, Nedt. anm.)

Åker cirka 11 målingar försvarligt hävdad, ger utsäde av 2 tunnor Korn, utom Råg och Potatisland.

Slåtter spridda i skogsmarken är genom röjning och rensning något förbättrade sedan sista syn och underhålles för närvarande, när halmfouraget tillägges, 2 dragare, 4 à 5 nöt, 16 småfä.

Hägnad är av åbon, både emot rågrannen som emot bygrannar betydligt bekostad.

Skog och mulbete finns hjälpligt.

När inget vidare var att anmärka, bestämdes följande årliga skylldigheter.

Med nybyggnad av stuga skulle till nästa syn få anstå, emedan åbon därintills kan gagna nuvarande husrum, men såsom angelägnast föreskrevs att ny kornlada borde för sädens säkra bevarande uppsättas inom 2 år härifrån, 11 alnar i fyrkant med körloge.

Fähuset till taket botas samt gödselstaden brädfodras för undvikande av röta å väggen. Ett å gamla gården uppsatt Härbärke borde likaså förses med tak, som nu fattades.

För nybyggets uppkomst i hävd ålades åbon att varje år upptaga och iståndsätta $\frac{1}{8}$ måling åker samt med minst 16 dagsverken årligen uppröja och uppränsa skogsslåtterna, vilka även å nödiga ställen borde med lador förses.

Detta allt underställes emellertid Kungliga Befallningshavandes prövning och gillande."

Stuga sagnades fortfarande, och de båda familjerna bodde i var sin kombinerade ladugård/bostad: Stor Henriks på den gamla gårdsplanen, sonen Henriks på den nya.

Vid skatläggningen 1858 var ovan nämnde Henrik, *tabell K.2⁴*, ägare till hemmanet, även detta på $\frac{1}{8}$ mantal. Efter hemmansklyvning 1905 fanns följande delar:

4:2, ⁵/₁₉₂ mantal. Ägare Jonas Eriksson, samme ägare som till 3:2, gift med Märet Henriksdotter, *tabell K:2⁴*. Detta par blev dessutom ägare till 4:3 och 4:4, se nedanstående.

4:3, ⁵/₁₉₂ mantal. Ägare Erik Jonsson, samma år Jonas Eriksson ovan.

4:4, ¹/₉₆ mantal. Ägare Henrik Jonsson, ”

4:5, ¹/₃₂ mantal. Ägare Henrik Sandström, *tabell K:2⁶*.

4:6, ¹/₃₂ mantal. Ägare Jonas Sandström, ”

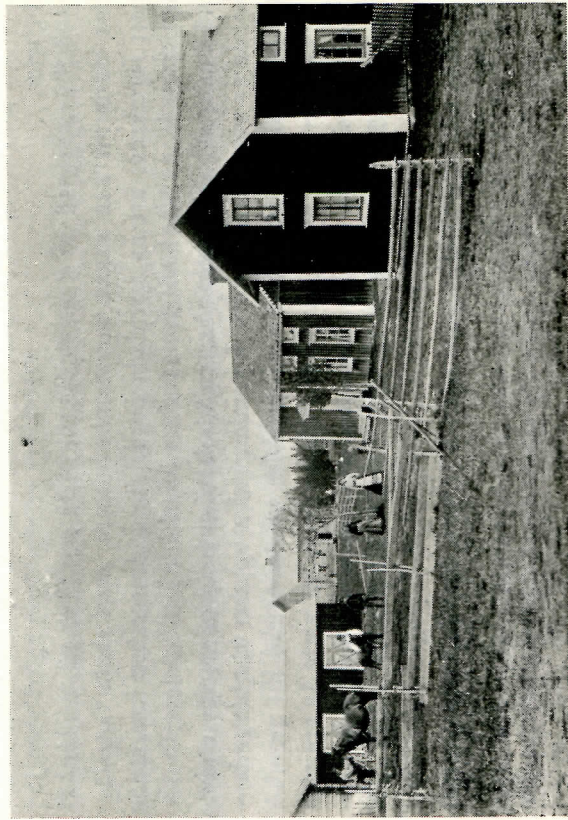
Efter ytterligare delningar och sammanläggningar är äganderättsförhållandena sålunda:

4:2 och 4:4, ⁷/₁₉₂ mantal. Ägare Ulla-Britt Jonsson, Östersund.

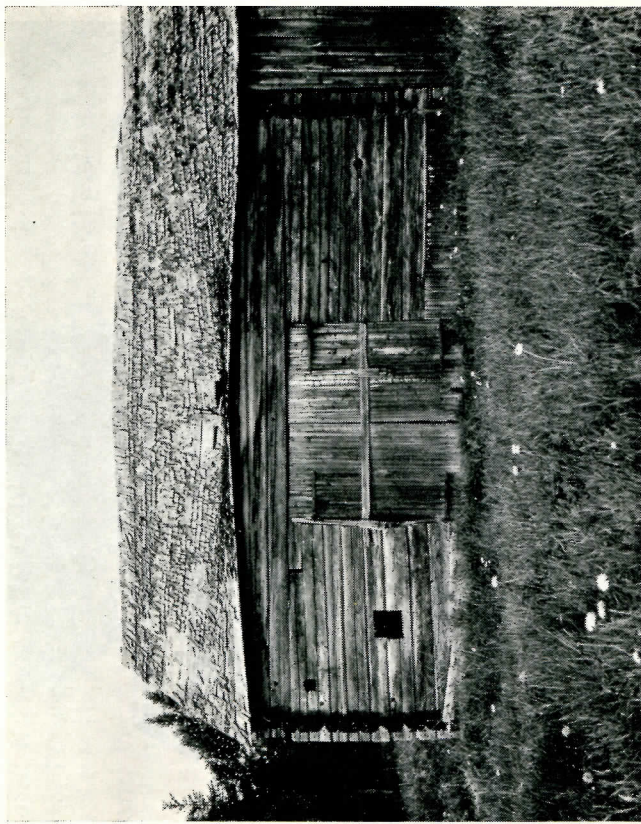
4:8, ⁵/₄₁₆ mantal, del av 4:6. Ägare Stig Lennart Norén, Östersund.

4:9, ⁵/₁₉₂ mantal, sammanläggning av 4:3 med del av 4:5. Ägare Nikolaus Jonssons stbh.

4:12, ²¹/₄₁₆ mantal, sammanläggning av resterande delar av 4:5 och 4:6 med 4:7, 4:10 och 4:11. Ägare Mathilda och Mats Andersson.

Mats Anderssons gård. I vänstra kanten av fotot syns den gamla ladugården och ett sto med föl. Ungefär där fölet står var platsen för Stor Henrik-stugan. Den gamla ladugården brann ner 1931. Fotot alltså taget före det året. Gården i bakgrunden är Haglundsgården.

Stor Henrik-ladan på sin nuvarande plats. ”HAS 1827” (S-et avigt) står inristat på en stock inne i ladan.

Tabell K:1

Stor Henrik Andersson, f 1794 23/10 i Leksand.

H Skinnar Kerstin Persdotter, f 1793 26/2.

Barn: Anders, f 1814 22/4, se *tabell K:2¹*.

Per, f 1815 23/10, se *tabell K:2²*.

Karin, f 1818 10/4, se *tabell K:2³*.

Marget, f 1820 20/4, se *tabell (Id:1.) d 1889 24/11*.

Henrik, f 1821 17/9, se *tabell K:2⁴*.

Brita, f 1825 24/5, d 1891 20/1.

Olof, f 1828 9/3, se *tabell K:2⁵*.

Kerstin, f 1830 30/1, d 1880 30/8.

Carl, f 1832 23/12, se *tabell K:2⁶*.

Eric, f 1836 28/8, se *tabell K:2⁷*.

Anna, f 1839 20/5, se *tabell K:2⁸*.

Elisabet, f 1842 9/8, se *tabell K:2⁹*.

Närmast kameran skymtar grunden från den äldre stugan på "Lill-Henriksgården". Ladugården i bakgrunden.

Tabell K:2¹

Anders Leopold, f 1814 22/4 i Böle, Leksand. Hästjägare för rust-hället nr 75 Fjäl-Högen, från *tabell K:1*.
 H Bus Anna Persdotter, f 1816 12/5 i Bengtsarvet, Sollerön.
 Barn: Anna Leopold, f 1844 15/4. Bosatt i Nyby.
 Henrik Andersson, f 1848 4/2. Bosatt i Nyby.
 Per Andersson, f 1853 22/9. Bosatt i Fjälkvarn.
 Anders Andersson, f 1861 11/12. Bonde i Brevåg.

Tabell K:2²

Per Henriksson, f 1815 23/10 i Böle, Leksand, från *tabell K:1*.
 H Karin Olofsdotter, f 1813 22/4 i Sikås.
 Dotter: Kerstin, f 1844 10/6.

Tabell K:2³

Olof Persson, f 1823 14/5 i Raftälven.
 H Karin Henriksdotter, f 1818 10/4 i Böle, Leksand, från *tabell K:1*.
 Barn: Per, f 1851 24/3.
 Henrik, f 1853 22/10, d 1941 11/7. Handlande i Tornås.
 Märít, f 1855 19/9.
 Kristina, f 1857 7/10.
 Olof, f 1859 27/2.
 Jonas, f 1864 31/7.

Tabell K:2⁴

d. 1904 2/3

Henrik Henriksson, f 1821 17/9 i Böle Leksand, från *tabell K:1*.
 H Anna Andersdotter, f 1823 1/7 i Norderåsen.
 Barn: Kerstin, f 1847 24/8. Gift med Hans Ersson från Ottsjön.
 Anna, f 1849 5/2. Gift med Bardo Olsen från Norge.
 Karin, f 1852 28/2, d 1859.
 Anders, f 1854 6/3. Gift med Lisbet Olofsdotter, Raftsjöhöjden.
 Henrik, f 1856 1/1, d 1860 1/2.
 Ingeborg, f 1858 20/1. Gift med Gabriel Andersson i Störåsen.
 Karin, f 1860 5/12. Gift med Per Norén i Lövsjön.
 Märét, f 1863 16/10. Gift med Jonas Eriksson i Störåsen.
 Henrik, f 1866 20/1, d som spädbarn.
 Per, f 1867 10/7, d i USA.
 Henrik, f 1870 12/4. Gift med Ingeborg Ersdotter i Ede.

Tabell K:2⁵

Olof Lagergren, f 1828 9/3, från *tabell K:1*. Fältjägare för 108 Laxsjön fr.o.m. den 20 april 1852. Avsked den 7 juli 1879.
 H Märít Olofsdotter, f 1824 3/2 i Laxsjö.
 Barn: Cristina, f 1856 2/12.
 Brita, f 1858 22/10, d 1863 17/2.
 Henrik, f 1860 22/6, d 1879 27/5.
 Märta, f 1862 8/2.
 Olof, f 1863 29/11. Bonde i Ösa, Ås.
 Anders, f 1867 13/11, d 1870 28/8.

Tabell K:2⁶

d. 1900 6/10

Carl Sandström, f 1832 23/12, från tabell K:1. Fältjägare för 111

Raftälven fr.o.m. den 20 april 1852.

H Kerstin Jönsdotter, f 1836 23/1.

Barn: Cristina, f 1860 25/5. Gift med Anders Olofsson i Störåsen.

Anna, f 1863 24/8, d 1877 30/6.

Margareta Matilda, f 1865 24/2. Gift med Anders West i Husås.

Karolina, f 1867 26/3. Gift med Jöns Pålsson i Störåsen.

Maria, f 1869 13/3, d 1892. Lärarinna i Laxsjö.

Henrik, f 1872 1/12. Bonde i Störåsen.

Jonas, f 1875 1/2. Gift 1:a gången med Kerstin Andersson i Tornås.

Jöns, f 1876 3/10. Emigrerade till USA 1903.

Anders, f 1879 5/12. Skomakare i Munkflohögen.

Anna, f 1881-23/5. Gift med Alfred Sjölund i Ångermanland.

Elisabet Viola, f 1883 9/3. Emigrerade till USA 1908.

Tabell K:2⁷

Eric Henriksson, f 1836 28/8, från tabell K:1. Torpare i Kakuåsen.

H Gunilla Nilsdotter Frid, f 1821 9/5 i Finnvattnet, Ström.

Barn: Nils, f 1855 2/3 (hennes).

Kerstin, f 1857 31/10. Moder till dragspelmusiker Henrik

Otto Johansson i Norderåsen.

Henrik, f 1859 4/12.

Tabell K:2⁸

Hans Olofsson, f 1836 15/4 i Grenås.

H Anna Henriksdotter, f 1839 20/5, från tabell K:1.

Barn: Olof, f 1863 8/7.

Brita, f 1865 7/8.

Anders, f 1867 3/4.

Hans, f 1870 17/10.

Nils, f 1877 29/8.

Henrik, f 1879 15/3.

Per, f 1881 19/1, d 1899 24/8.

De fyra förnämnda barnen i mannens 1:a äktenskap.

Tabell K:2⁹

Jöns Olofsson, f 1845 24/1 i Laxsjö.

H Elisabet Henriksdotter, f 1842 9/8, från tabell K:1.

Döttrar: Kerstin, f 1866 21/6. Gift med Per Ivarsson.

Karin, f 1875 5/7. Gift med Olof Blixt i Sikås.

Margareta, f 1878 26/1. Gift med Lars Johansson i Tornås.

Maria, f 1879 8/4. Gift med Anders Erik Gissler i Sikås.

Elisabet, f 1881 24/9. Gift med Ivar Jonsson i Sikås.

Ingrid, f 1886 1/4, d 1907.

Störåsen Littera L (5:1)

Hol Anders Andersson. Efter hans död 1838 inträder äldste sonen Anders som ägare. Köpekontrakt skrevs med modern, Kerstin Matsdotter. Köpesumman var 100 Riksdaler Banco i ett för allt, alltså tillkom inga födorådsförmåner. Ansökan om införsel daterades den 12 november 1838 men inkom till K. B. först året därpå, eller den 15 september 1839. Redan den 3 oktober samma år bifölls ansökan med "Utslag", i vilket sedvanligt föreskrevs av- och tillträdessyn. Protokollat från denna förrättning citeras:

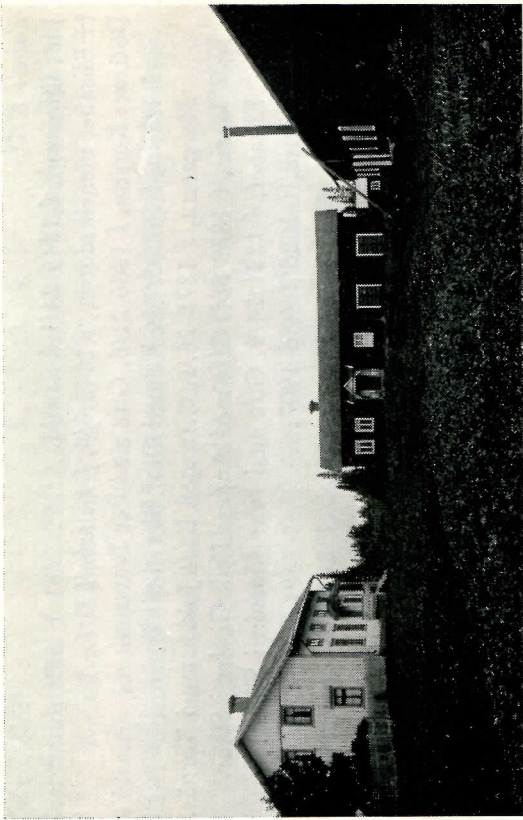
"År 1842 den 6 oktober med anledning av Konungens Högbefallingshavandes Utslag den 3 oktober 1839 och avhandling den 18 april 1838 och Herr Kronobefallningsmannen C D Bergs order, förrättades av- och tillträdessyn å 1 1/2 tunnland av krononybygget Störåsen på Gåxsjö Södra Avradsländ, vilket nu åbos av nybyggaren Anders Andersson, som sig åborätten därtill förvärvat av sin moder. Uti tillträdares närvaro företogs denna förrättning, och varvid befanns *Stugubyggning* med blott ett rum, jämte vind och sammanbyggt med nyligen uppsatt Baksterstuga i gott stånd, ehuru den senare ännu är oinredd.

Fähus i brukbart skick.

Foderbod, som genom avbalkning även begagnas till Kornlada och Tröskloge, brukbar.

Öppen åker till 8 1/2 målingars vidd varuti utsås cirka 1 tunna, då något används till träda och Pärland, försvarligen hävdad.

På slätterna finnes 5 st brukbara foderlador uppsatta, avbärgas varligen 30 lass starr, 15 lass hästfoder och cirka 2 hässjor hö, varmed födes 1 häst, 5 nöt och 13 får och getter.

Paul Perssons gård.

1/5 i *kvorn* i Raftälven.

Gärdesgård brukbar.

Mulbete hjälpligt och *Skog* tillräcklig.

Syncemännen ansågo nödigt förständig åbon att inom 5 års förlopp uppsätta en stall och en badstuga samt därefter vidmakthålla husen genom reparation och nybyggnader när sådant tarvas; härförutan bör han med hävdandet av gammal åker och äng uti 10 års tid årligen upptaga $\frac{1}{3}$ måling åker och odla slåtterna till ett lassånges vidd; Dock underställes detta förhållande Konungens Höga Befallningshavandes närmare prövning och gottfinnande. Hamnerdal och Störåsen som ovan. P. U Nilsson, länsman, Anders Brännholm, Olof Olofsson i Fyrås, nämndemän.”

Ägaren av detta hemman om $\frac{5}{32}$ mantal var vid skattläggningen 1858 Hol Anders Andersson d y, *tabell La:2¹*, och det delades vid hemmansklyvningen 1905 upp på följande sätt:

5:2, $\frac{1}{16}$ mantal. Ägare Per Persson, *tabell Lb:1*.

5:3, $\frac{1}{16}$ mantal. Ägare Olof Karlsson, *tabell Lc:1*.

5:4, $\frac{1}{64}$ mantal. Ägare Jöns Andersson Tullström, *tabell Ld:1*.

5:5, $\frac{1}{64}$ mantal. Ägare Per Norén, *tabell Le:1*.

Även här verkställdes ytterligare delningar men även sammanläggningar. Nuvarande fastigheter och ägare är följande:

5:2 och 5:6, $\frac{1}{16}$ mantal. Ägare Paul Persson. Förutom dessa fastigheter äger Paul Persson även Störåsen 2:4.

5:3, $\frac{1}{16}$ mantal. Ägare Maria och Hilding Haglund.

5:14, $\frac{2}{64}$ mantal, sammanläggning av 5:4, 5:5, 5:7 och 5:8. Ägare Jan-Eric Helmersson.

Tabell La:1

Hol Anders Andersson, f 1785 i Mora, d 1838 17/3.

H Kerstin Matsdotter, f 1794. d 1871 20/10

Barn: Anders, f 1814 14/7, se *tabell La:2¹*.

Mats, f 1816.

Kerstin, f 1820.

Johannes (Johan), f 1828.

Jonas, f 1833 30/4.

Olof, f 1835 5/5.

Eric Högdal, f 1838 29/6. Skogsinspektör i Krokväg, Ragunda d 1905.

Tabell La:2

Anders Andersson, ”Målar-Anders”, f 1814 14/7 i Mora, från *tabell La:1*. Flyttade till Kakuåsen 1871 17/11.

H Kerstin Mårtensdotter, f 1814, 3/11, d 1871 20/10.

Döttrar: Kerstin, f 1840 22/5. se *tabell (La:3¹)*.

Sara, f 1846 19/11. se *tabell La:3²*.

Anna, f 1852 10/10. Flyttade till Sandviken 1870.

Tabell La:3¹

Eric Jonsson, f 1839 9/1 i Kakuåsen. Bodde ett 10-tal år i Störåsen men flyttade med familj och svärfadern Anders Andersson till Kakuåsen 1871 17/11 och blev bonde.

H Kerstin Andersdotter, f 1840 22/5, från *tabell La:2¹*.

Barn: Christina, f 1863 28/12 i Störåsen. Son: Eric Jonsson, f 1880 24/10.

Anders, f 1866 28/4, d 1868 4/10.

Anders, f 1869 10/6 i Störåsen.

Jöns, f 1871 18/11 i Kakuåsen, d 1875 30/11.

Märeth, f 1874 11/6 i Kakuåsen.
Anna, f 1877 23/2
Carin, f 1881.
Sara, f 1881.

Tabell La:3²

Jonas Bergvall, f 1843 24/10. Fältjägare för 104 Kakuåsen fr.o.m. 1865 20/10, avfördes från rullorna 1875 8/7 men var då en av rusthållarna för 110 Störåsen. Bergvall var född i Klumpen och son till Anders Jonsson och Anna Stina Jönsdotter.

H Sara Andersdotter, f 1846 19/11, från *tabell La:2¹*.

Barn: Anna Stina, f 1867 8/3.
Anders, f 1869 12/7.
Jonas, f 1871 7/10.
Kerstin, f 1874.

Tabell Lb:1

Per Persson, f 1856 15/11 i Nygård.
H Elisabet Eriksdotter, f 1859 30/6 i Skärvången.
Barn: Per, f 1885 18/5.
Anna Margareta, f 1887 5/10.
Emma Kristina, f 1889 9/9.
Maria Erika, f 1891 9/2.
Erik, f 1894 27/1.
Paul, f 1895 19/10.
Karolina Elisabet, f 1900 29/5.

Tabell Lc:1

Olof Carlsson, f 1861 31/3 i Norrgård.
H Lisa Andersdotter, f 1856 19/5 i Klumpen, dotter till Anders Jöns-son, "Vigg-Ante", och Anna Stina Jönsdotter. Hon var alltså syster till Jonas Bergvall.
Barn: Lina, f 1887 6/3.
Anders, f 1889 3/5.
Anna Kristina, f 1891 31/3.
Maria, f 1896 21/9.
Elisabet Olivia, f 1900 4/9.

Tabell Ld:1

Jöns Andersson Tullström, f 1880 21/5 i Hamnerdal.
H Elisabet Kristina Karlsdotter, f 1881 1/8 i Hamnerdal.
Barn: Elisabet Götilda, f 1903 15/2 i Hamnerdal.
Karl Olof Anton, f 1904 23/2 i Störåsen.
Gölin Henrietta, f 1905 21/9 i Störåsen.

Tabell Le:1

Per Norrén, f 1856 28/8. Fältjägare för nr 117 Norrgård fr.o.m. 1876 17/3.
H Karin Henriksdotter, f 1860 5/12, från *tabell K:2⁴*.
Barn: Per, f 1881 15/1.
Henrik Nikanov, f 1885 10/1.
Olof, f 1887.
Nils, f 1889.
Anna Olava, f 1892 16/6.
Märta, f 1894.
Erik, f 1896 19/8.
Anders Gabinus, f 1899 24/2.
Bror Emil, f 1901 1/2.
Karl, f 1903.
Viktor, f 1905.
Folke, f 1909.

Störåsen Littera M (6:1) Skavbränna

Lars Ols (eller Lasses) Anders Andersson hörde till dem som rätt snart bröt upp från sitt nybygge. Den 22 april 1833 sålde han det till sin dräng Sven Olsson (Olofsson) från Storåbränna för 200 Riksdaler Banco. Sedvanlig av- och tillträdessyn hölls den 20 juli 1836, och ur protokollet läses följande:
"— — — — till följe Kungliga Befallningshavandes utslag den 30 mars 1835 samt på kronofogden Elfströms ordres" av- och tillträdessyn i Skavbränna — — — — som innehaves av Sven Ols-son, enligt avhandling den 22 april 1833 — — — —
Fäbus med spisel och halv hjäll i brukbart stånd.
Foderbod, som genom avbalkning även begagnas till kornlada och tröskloge, i gott stånd.

Badstuga, brukbar.

Öppen åker till cirka 5 målångars vidd varuti åbon under innevarande år utstått 31 kappar korn och 8 kappar jordpäron, något lunda gödd och hävdad ehuru på några ställen den vid brytningen uppkommen sten ännu icke blivit fullkomligt bortförd.

Behövlig gärdesgård omkring inhägnaden i hjälpligt stånd.

En foderlada finnes uppsatt.

Betydlig skogsrojning till inägornas vidare utvidgande har åbon verkställt.

Av de till detta ställe hörande slätter uppgav sig åbon förlidet år hava avbärgat 20 lass trädd starr, 18 lass hästfoder samt högst obetydligt långhö omkring inägorna, med vilket fourage framfötts 1 häst, 3 nöt och 15 får och getter, då likväl även barr- och lövtäkt begagnats.

Sedan detta nybygges ägor och tillhörigheter således blivit besiktigade och därvid vordet utrönt, att härtill gives lägenheter till såväl åkers som slätternas vidare utvidgande, så ansågo synemännen, till nybyggets bebyggande och upparbetande, nödigt förståndiga åbon att inom 3:ne års förlopp uppsätta en sexknyttbyggning, däri nödigt boningsrum och vinn till härbärgsrum bör inredas, samt uti 10 års tid årligen, med vidmakthållande av gamla åkern därå nu befintlig sten nästa höst bör avföras, upptaga $\frac{1}{4}$ mätling ny åker och odla och utvidga slätterna till $1\frac{1}{2}$ lass uti dessa år; dock under ställes detta förhållanden Kungliga Befallningshavandens närmare prövning och gottfinnande. Skavbränna som ovan P U Nilsson (kronolänsman), Hemming Andersson, Pål Larsson." De två sistnämnda nämndemän.

Men Sven Olsson blev inte någon gammal man, kanske beroende på slit och umbäranden. Han dog 33-årig och efterlämnade då hustru och två minderåriga barn. För änkan Karin Olofsdotter var det nu att försöka få hjälp med att bruka nybygget, antingen med lejd arbetskraft eller utarrendering. Hon fastnade för det senare alternativet, och som arrendator eller landbonde, som det hette den här tiden: kom Jonas Pålsson från Föllinge, *tabell Mc:1*. Ytterligare nio personer skulle nu nybygget försörja. Förutom hustru hade Jonas Pålsson nämligen sju barn. Men Karin Olofsdotter insåg det ohållbara i detta och flyttade med sina två barn till föräldrarna i Laxsjö, bonden Olof Jonsson och dennes hustru Kerstin Johansdotter. Och

våren 1843 knöt hon hymens band med änkingen Olof Persson, f d bonde från Nyländ, och det blev nu möjligt för henne att återtaga nybygget Skavbränna. Landbonden Jonas Pålsson blev alltså uppsagd, vilket hade till följd att han köpte ett hemman i Fyrkälen, Häggenås, 1844 och flyttade dit.

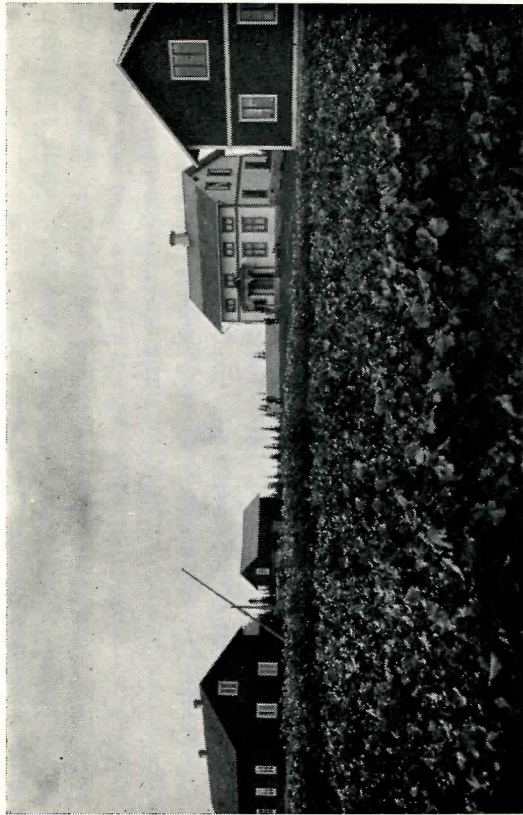
Hemmanet fick $\frac{1}{6}$ mantal vid skattläggningen 1858 med ovan nämnde Olof Persson som ägare. Vid hemmansklyvning 1899 delades hemmanet på följande sätt:

6:2, $\frac{1}{12}$ mantal. Ägare Anders Larsson, *tabell Md:1*.
6:3, $\frac{1}{12}$ mantal. Ägare Jonas Danielsson, *tabell Me:1*.

Sedermera gjordes två mindre avstyckningar, en myrodling från 6:3 till Erik Norén samt gårds- och sågtomt från 6:2 till Sven Eriksson. Med undantag av dessa avstyckningar (båda utan mantal) om 2,76 hektar har sammanläggning av 6:2 och 6:3 skett. Fastigheten kallas numera 6:3, $\frac{1}{6}$ mantal. Nuvarande ägare Valter Jonsson.

Sven Erikssons gård.

Valter Jonsson gård. Fotot från omkring 1920.

Tabell Ma:1

Lars Ols (eller Lasses) Andersson, f 1780 i Dalarna.

H ? f 1783.

Barn: Lars, f 1812.

Eric, f 1814.

Anna, f 1816.

Märet, f 1823.

Carin, f 1826.

Tabell Mb:1

Sven Olsson (Olofsson), f 1806 5/1. Dräng hos Lars Ols. Tidigare bosatt i Storåbränna, d i Störåsen 1839 19.10.

H Karin Olofsdotter, f 1808 29/11 d i Störåsen 1869 13/4. Omgift Olof Persson nedan.

Barn: Brita, f 1830 3/4, se *tabell Mb:2*¹.

Kerstin, f 1831 10/12, d 1832.

Kerstin, f 1833 27/7, d samma år.

Olof, f 1834 27/12, se *tabell Mb:2*².

Olof Persson, f 1806 6/7. 2:dre make till Karin Olofsdotter. Före giftermålet med henne var han bosatt i Nyland.

Barn: Per Molin, f 1843 22/12, se *tabell Mb:2*³.

Kerstin, f 1845 12/9, d 1871 18/6.

Sven, f 1848.

Ingeborg, f 1850 20/9.

Jonas, f 1854 15/11.

*Tabell Mb:2*¹

Anders Olofsson, f 1832 6/6. Nybyggare i Flinten, Hotagen. Flyttade med familjen till Kärrnäset i Ström 1872. Avled 1885 12/11.

H Brita Svensdotter, f 1830 3/4, från *tabell Mb:1*. Flyttade till Laxsjö 1890.

Barn: Margareta, f 1859 23/7, se *tabell Mb:3*¹.

Sven, f 1860 25/8, se *tabell Mb:3*².

Carolina, f 1861 3/9, se *tabell Mb:3*³.

Olof, f 1863 4/4. Flyttade till Hammerdal 1890.

Anders, f 1865 13/2, d 1870 27/6.

Jonas Petter, f 1867 21/1, d 1870 17/6.

Märta Christina, f 1871 24/1, se *tabell Mb:3*⁴.

Jonas Petter, f 1872 16/9 i Ström, d i scarlatina 1878 19/9.

Anders, f 1875 18/10 i Ström, d i scarlatina 1878 21/9.

*Tabell Mb:2*².

Olof Svensson, f 1834 27/12, från *tabell Mb:1*.

H Kerstin Jönsdotter, f 1840 29/2 i Kakuåsen.

Söner: Sven, f 1863 4/6.

Jöns, f 1866 7/11.

Olof, f 1871 2/8.

*Tabell Mb:2*³

Per Molin, f 1843 22/12, från *tabell Mb:1*. Antogs som fältjägare för nr 23 Munkflohögen den 30 december 1863. Han var enligt mönstringsrullan 6 fot lång.

H Kerstin Persdotter, f 1847 8/6.

Barn: Karolina Kristina, f 1869 4/5.

Per Olof, f 1871 22/9.

Tabell Mb:3¹

Margareta Andersdotter, f 1859 23/7, från tabell Mb:2¹.

Barn: Anders Olof, 1880 21/11, emigrerade till USA 1903 11/5.
Hulda Birgitta, f 1887 2/2, emigrerade till USA 1905 9/10.
Signe Olivia, f 1900 26/10, d 1921 17/7.

Tabell Mb:3²

Sven Andersson, f 1860 25/8, från tabell Mb:2¹. Flyttade med hustrun och yngste sonen till Östersund 1942 14/10.

H Kristina Karolina, Andersdotter, f 1881 9/7 i Åkersjön.

Barn: Anna Brita, f 1904 15/10. Flyttade till Södertälje 1931 31/10.
Anders Ragnvald, f 1909 23/4. Flyttade till Brunflo 1934 16/10.

Gunborg Augusta Evelina, f 1911 9/9. Flyttade till Östersund 1939 17/11.

Sven Valdemar, f 1918 1/3. Flyttade till Östersund 1942 14/10.

Tabell Mb:3³

Erik Olaus Bergström, f 1839 26/10, d 1909 14/8 i Ström.

H Carolina Andersdotter, f 1861 3/9, från tabell Mb:2¹. Flyttade till Gäxsjö 1922 30/12.

Barn: Anders Emanuel, f 1885 2/3, d 1917 8/10.

Märta Linnea, f 1889 9/4, d 1907 3/12 i Hamnerdal.

Brita, f 1891 25/7, d 1916 13/1 i Gäxsjö.

Ingeborg, f 1893 26/8, d 1913 4/6 i Stockholm.

Tabell Mb:3⁴

Anders Olsson-Viklund, f 1866 11/2, d 1936 3/6.

H Märta Christina Andersdotter, f 1871 24/1, från tabell Mb:2¹.
Flyttade till Laxsjö 1890 5/9, sedan till USA med adress 4503 West Lake Street, Minneapolis, Minnesota.

Inga barn.

Tabell Mc:1

Jonas Pålsson, f 1798 i Föllinge. Landbonde i Skavbränna. Fr.o.m. 1844 bonde i Fyrkälen, Häggenås socken.

H Karin Andersdotter, f 1806 i Föllinge.

Barn: Brita, f 1823 1/11 i Föllinge.

Pål, f 1827 6/7 i Föllinge, se tabell Mc:2¹.

Jonas, f 1829 11/8 i Föllinge.

Kerstin, f 1832 30/11 i Föllinge.

Karin, f 1835 16/12, i Föllinge.

Anna, f 1839 22/5 i Föllinge

Märet, f 1842 17/11 i Skavbränna.

Tabell Mc:2¹

Pål Jonsson, f 1827 6/7, från tabell Mc:1.

H Märta Bengtsdotter, f 1822 8/4. Från Knutkaribränna.

Son: Jonas, f 1850 14/8.

Tabell Md:1

Anders Larsson, f 1854 21/4 i Laxviken.

H Anna Jonsdotter, f 1859 27/7 i Laxsjö.

Barn: Lars Viktor, f 1881 15/2.

Anna Kristina, f 1883 16/1. Gift med Anders Karlsson i Munkflohögen.

Jonas Anton, f 1884 3/10.

Ida Elisabet, f 1887 14/10. Emigrerade till USA.

Brita Karolina, f 1892 29/1, d 1895 18/2.

Erik Paul, f 1894 4/4.

Nils Olof, f 1896 28/7.

Brita Maria Ottolina, f 1898 10/6. Emigrerade till USA.

Albert, f 1902 21/4.

Tabell Me:1

Jonas Danielsson, f 1848 8/3.

HI Kristina Olofsdotter, f 1858 23/10, d 1883 24/7.

HII Anna Karolina Pålsson, f 1862 14/1.

Barn: Daniel Johan Ferdinand, f 1886 2/4.

Karl Petter Eugen, f 1887 5/11.

Hans Nikolaus, f 1891 27/8.

Nils Anton, f 1893 12/9.

Erik Albert, f 1895 24/11.

Anna Karolina, f 1897 7/2.

Maria, f 1899.

Lars, f 1902.

Slutord

Med detta slutar berättelsen om Störåsen. Den är som redan nämnts ofullständig. Men om den kan intressera någon att fortsätta granska i dokumenten och uppteckna vad minnesgoda personer har att förtälja om byn, fyller den kanske ändå en viss uppgift.

Jag vill till sist framföra ett varmt tack till Perry Ahlgren i Föllinge för granskning av manuset samt till Föllinge Hembygdsförenings krönikekommitté för visat intresse.

Östersund den 3 juli 1977

Per Tejbo

KALLOR OCH LITTERATUR

Ötryckta källor

Lantmäterarkivet: akt Gåxsjö 14, akterna Störåsen 15, 67 och 83 samt skattläggningshandlingar 1858.

Landsarkivet: Mantalslängder Hamnerdal 1828—1845 och Föllinge 1846—1858. Landskontorets avgjorda mål: 16 juli 1827, 14 juli 1831, 12 juli 1837, 23 maj 1838, 31 oktober 1839, 10 maj 1852, 21 mars 1855 och 19 augusti 1858.

Landskontorets resolutionsböcker 1827, 1828, 1829 och 1830.

Husförhörböcker Föllinge 1853—1870.

Kungl. brev den 22/1 1892 angående beslut om att Gåxsjö skall bilda egen församling fr o m 1893.

Mönstringsrullor och knektkontrakt.

Anton B Hanssons "Stor Henriksläkten".

Tryckta källor

Kungl. Jämtlands Fältjägarregementets Historia.

Övriga upplysningar

Föllinge Pastorexpedition: Meddelanden ur husförhörslängder efter 1870. För skriftliga och muntliga upplysningar tackar jag Olle Göransson i Forsåsen och Elvira Persson samt alla övriga intresserade i Störåsen.

Rättelser

I min skrift om "STOR HENRIK" — en av Störåsens grundare" har jag på grund av otillräcklig information tyvärr fått med ett par felaktiga detaljer, som jag här beretts tillfälle att korrigera.

1. Det vackra bomärket på sid. 25 uppges vara gamle Stor Henriks, men det skall vara dennes son Henrik, makarnas femte barn, som tagit detta märke som sitt.
2. På sid. 9 anges den gamla skinnsäcken på Hembygdsgården vara det enda av familjens kvarvarande bohag, men vid den fantastiska släktmässan den 1 aug. 1976 uppvisades även en välbevarad färdkista jämte några vackra kärl, som pietetsfullt bevarats inom släkten.

Leksand den 10 aug. 1977

Med tack för tillfället att få korrigera detta och med hjärtlig hälsning

Per Johannes

INNEHÅLLSFÖRTECKNING:

Förord	3
Allmänt	5
Hur 100-årsminnet firades den 10 juli 1927	6
Gåxsjö avradsland	8
Nybyggena utstakas och fördelas på Gåxsjö södra avradsland	8
Störasen från Hammerdals till Föllinge socken	12
Inrymningsbrev	13
Skattefrågor	16
Gamla byggnadsplatser jämfört med nutida bebyggelse ..	16
Stängseldelning	18
Daldialekt och skinnspråk	18
Ur Störåsens militära historia	19
De sex nybyggena/hemmanen med släkttabeller	22
Störåsen Littera G (1:1)	22
" " H (2:1)	28
" " I (3:1)	33
" " K (4:1)	41
" " L (5:1)	49
" " M (6:1) Skavbränna	53
Slutord	60
Källor och litteratur	61
Rättelser	62